КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет сходознавства

Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота з філології на тему:

ВІЙСЬКОВА ЛЕКСИКА КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ

Студента групи МПкит 53-19

факультету сходознавства

денної форми навчання

з освітньо-професійної програми

Галузевий переклад: китайська мова, англійська мова

Спеціальності 035 Філологія

Бабура Андрія Всеволодовича

Науковий керівник:

Док.філол.наук,проф Рибалкін.В.С.

Допущена до захисту

«___»_____ 2020 року

Завідувач кафедри

_____ *Любимова Ю. С.*

(підпис) *(ПІБ)*

Національна шкала_____

Кількість балів_____

Оцінка ЄКТС_____

Київ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ І.ПОНЯТТЯ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА ЙОГО РОЗВИТКУ
1.1. Визначення військового перекладу…….6
1.2. Компетенції військового переклада……..13
1.3 Китайський військовий переклад за часів СРСР …….17
1.4 Головні визначення необхідні військовому перекладачеві ……19
1.5 Військова термінолгоія ……...23
Висновки до Розділу І ……...25
РОЗДІЛ ІІ. ВІЙСЬКОВА ЛЕКСИКА КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ..... 28
2.1 Головні засади перекладу китайської військової лексики…….. 27
2.2 Основні військові терміни китайської мови. Та походження деяких з них ……30
2.3. Особливості китайської військової лексики ……...32
2.3.1. Стилістичні особливості ……34
2.3.2.Лексичні особливості перекладу військових матеріалів……. 39
2.4. Іншомовні запозичення та жаргонізми китайській військовій лексиці.40
2.5. Абревіація в китайській військовій лексиці…….45
Висновки до Розділу ІІ……..47
РОЗДІЛ ІІІ. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ …….48
3.1. Запозичення…….48
3.2.Словотвір……..52
3.3 Морфемна контракція……56
3.4 Переклад фразелогізмів військової тематики у китайській мові……60
Висновки до Розділу ІІІ ……64
ВИСНОВКИ……65
АНОТАЦІЯ…….67

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……..68

ВСТУП

21 сторіччя відзначилося у світі саме бумом розвитку технологій у різних напрямках, але головнішою сферою у яку завжди інвестували гроші було саме військове направлення. Як наслідок це викликало появу великої кількості нових термінів, що потребують адекватного перекладу, що не є легкою справою беручи до уваги, що кожна з країн, створючи різні терміни у військовій лексиці, має наувазі щось власне з особлим сенсом.

Також саме напружені стосунки між багатьма країнами світу робить цю тему акутальною й не дає загуснути цьому питанню як у світі так й у військовому дискурсі. Це створює багато питань під час перекладу текстів подібного характеру.

Отже, саме китайска військова лексика та переклад й стане предеметом нашого дослідження.

Актуальність теми даного дослідження зумовлена тим, що проблема військового перекладу на теперішній час не є достатньо дослідженою вітчизняними та закордонними вченими такими як : О. С. Ахманова, Г. О. Винокур, М. Н. Володіна, Б. Н. Головін, Е. К. Дрезен, В. В. Іванов, Т. Л. Канделакі, І. С. Квітко, Р. Ю. Кобрін, І. І. Козловець, А. В. Крижанівська, Є. В. Кротевич, В. М. Лейчик, Д. С. Лотте, А. І. Моїсеєв, Т. І. Панько, В. Н. Прохорова, О. О. Реформатський, Н. С. Родзевич, Л. О. Симоненко, М. Д. Степанова, О. В. Суперанська, Л. В. Туровська, І. І. Чернишова, а також темпами розвитку військової тематики на міжнародній арені. Китай має найбільшу військову міць у світі у сьогоденні, беручи до уваги стан, у якому перебувє Україна на межі відкритих бойових дій, потребує міцного союзника, такого як Китай, однією з головних проблем може стати саме непорозуміння під час обговорення військові тематики з використанням притаманній їй лексиці.

Предметом дослідження є військові тексти сучасної китайської мови.

Об'єктом є китайський військовий переклад, а саме військові терміни, жаргонізми, які входять до складу сучасної китайської військової лексики та лексико-семантичні аспекти військової лексики.

Метою нашого дослідження є висвітлення проблем та засад, які можуть виникнути під час перекладу китайської військової лексики.

Поставлена мета зумовлена необхідністю вирішення таких завдань:

- Обґрунтувати теоретичні засади військового перекладу.
- Пошук та аналіз військових термінів в військових текстах сучасної китайської мови
- Дослідження жаргонізмів в військових текстах сучасною китайською мовою.
- Виявлення особливостей військової лексики сучасної китайської мови.
- Висвітелння проблем перекладу на прикладах з текстів ЗМІ та робіт на військову тематику

Матеріалом нашого дослідження є військовіі тексти сучасною китайською мовою.

Методи дослідження. Перший застосований нами метод це метод критичного аналізу, який було використано під час вивчення корпусу праць вітчизняних і зарубіжних учених.

Другий метод – метод суцільного та вибіркового аналізу, які було застосовано під час пошуку фактичного матеріалу.

Третій метод – функціональний метод дав змогу виявити лексичних особливостей в військових текстах китайською мовою.

Наукова новизна: полягає саме у удосконаленні існуючих типів перекладу китайської військової лексики, шляхому розбіру їх на сучасних прикладах

Практичне значення одержаних результатів виведених у нашій роботі, полягає у можливості застосування у викладацькій і перекладацькій практиці, адже через складнощі перекладу які створюють елементи військової лексики в мілітаристичних текстах китайською мовою, переклад цих текстів суттєво ускладняється.

Отримані результати можуть бути використані у викладанні таких навчальних дисциплін: “Практичний курс перекладу з китайської мови” (Розділ перекладу військових та політичних текстів.) і у розробці спецкурсу в перекладознавстві «Військовий переклад китайською мовою».

Обсяг і структура роботи. Поставлена мета і завдання дослідження визначили структуру його змісту. Обсяг і структура роботи. Поставлена мета і завдання дослідження визначили структуру його змісту.

Дослідження складається з вступу, трьох розділів (теоретичного, методологічного і практичного), висновків, списку використаних джерел, додатків і резюме китайською мовою.

У вступі окреслено актуальність проведеного дослідження, його мету, завдання, а також визначені предмет і об'єкт дослідження.

У першому розділі окреслюється теоретична основа військового дискурсу, характеристики китайської військової мови та лексики

. У другому розділі розглядаються труднощі, які можуть виникнути при перекладі військових текстів з китайської мови, а також методи їх перекладу.

У третьому розділі визначаються особливості перекладу військових текстів, а також розбір методів перекладу таких текстів на прикладах, що були взяті з таких відомих ЗМІ як «中国共产党新闻», «搜狐新闻», «知乎» та ін. .

У висновку підведені загальні підсумки дослідження, викладені основні висновки, визначена перспектива подальшого дослідження на задану тематику.

РОЗДІЛ І. ВІЙСЬКОВИЙ ПЕРЕКЛАД. ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕКЛАДУ.

1.1. Визначення військового перекладу

Переклад - це один із способів передачі думки з однієї мови на іншу. Якісний і повний переклад передбачає вірну і повну передачу всієї специфіки та змісту вихідної мови.

Важливо враховувати граматичні, лексичні та стилістичні особливості. Хороший переклад може виконати тільки освічена людина, що знає і любить не тільки іноземну, а й свою рідну мову. З точки зору функціональної та комунікативної спрямованості, існує 3 типи перекладу.

- Художній
- Спеціальний
- Суспільно-політичний

Військовий переклад являє собою один з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою комунікативною функцією. Відмінною рисою військового перекладу є велика термінологічність і достовірно точний виклад матеріалу при відносній відсутності образно-емоційних засобів.

Практична діяльність військового перекладача-референта, що вимагає спеціальної підготовки, навичок і умінь, виключно різноманітна. Вона охоплює всі види і способи перекладу: від письмового перекладу статутів і документів до усного перекладу при радіообміні, не виключаючи і двосторонній переклад при бесіді на військові теми, і синхронний переклад, і роботу з військовою кореспонденцією, і анотування і реферування військових, військово-технічних і військово-політичних текстів.(Балабін В. В., 2008.с. 587)

Тому вимоги, що пред'являються до військового перекладача-референта і зумовлені специфікою його роботи, надзвичайно високі.

Вимоги до військового перекладача:

• Високу морально-політичну свідомість і витримку, глибоке розуміння свого патріотичного обов'язку і інтернаціональних завдань нашого народу, безмежну відданість Батьківщині.

• Високу професійну підготовку в найширшому сенсі цього слова, включаючи глибокі оперативно-технічні та військово-технічні знання, для безпосередньої участі перекладача-референта в забезпеченні бойової діяльності і життя військ, достатню психологічну підготовку для успішної роботи в умовах фронту. Також необхідна хороша фізична підготовка і наявність практичних навичок роботи на технічних засобах зв'язку, особливо в умовах перешкод і складних ситуаціях.

• Глибоке знання рідної та іноземної мов і вміння правильно, грамотно і швидко передавати цими мовами необхідну інформацію.

• Вільне володіння військовою статутною мовою, що передбачає міцне знання і чітке розуміння сенсу і змісту української та іноземної військової (оперативно-тактичної, командно-штабної та військово-технічної) термінології, військової справи і особливостей організації армій відповідних іноземних держав, їх стратегії, оперативного мистецтва і тактики, озброєння і бойової техніки.

• Вільне володіння в повному обсязі навичками всіх видів письмового та усного перекладу, яке повинно забезпечувати вільне перемикання з однієї мови на іншу на основі вмілого використання знань, отриманих в лексиці, граматиці, фразеології і стилістики обох мов.

Військовий переклад - вид спеціального перекладу оперативного призначення, об'єктом якого є військові матеріали. Особливості перекладу військових матеріалів - до військових матеріалів в широкому сенсі цього слова, з якими доводиться мати справу перекладачеві-референту, зазвичай відносять військово-художні матеріали, військово-публіцистичні та військово-політичні матеріали, військово-наукові та військово-технічні матеріали, акти військового управління (різні військові документи). До власне військових матеріалів прийнято відносити науково-технічні матеріали та акти управління, пов'язані з життям і діяльністю військ і військових установ збройних сил. Військово-художня література, військова публіцистика і військово-політичні матеріали є військовими лише по своїй цілеспря-

мованості і тематиці, і в основному мають ті риси, які взагалі притаманні всім суспільно-політичним, публіцистичним і художнім текстам. При аналізі особливостей військово-художніх матеріалів і матеріалів військово-публіцистичної та політичної спрямованості на іноземній мові, насамперед, слід звернути увагу на те, що в них особливо широко використовуються звичайні методи та прийоми зарубіжної літератури та преси, що відрізняється мілітаристичною, пропагандою, вихваляннням військових доктрин армій своїх держав, свідомим перекручуванням військової історії, особливо, історії другої світової війни, наклепом на героїчний радянський народ і його доблесні Збройні Сили.

Всі військові матеріали відрізняються від будь-яких інших матеріалів насиченістю спеціальної військової лексики, широким використанням наукової та військової термінології, стійких словосполучень, характерних тільки для військової сфери спілкування, великою кількістю військової номенклатури, спеціальних скорочень і умовних позначень, що використовуються тільки у військових матеріалах, а з точки зору синтаксису - широким використанням еліптичних (особливо у військовій документації) і звичайних конструкцій, бідністю тимчасових дієслівних форм, стислій формі вимови, використанням всередині одного речення численних паралельних конструкцій, виражених інфінітивами і причетними зворотами. Все це пов'язано з певним функціональним навантаженням, що характеризує військову сферу спілкування: стисліcть, чіткість і конкретність формулювань, точність і ясність викладу, що забезпечує логічну послідовність викладу, стрункість побудови, чітке відмежування однієї думки від іншої, легкість сприйняття переданої інформації.

Основні принципи, способи, прийоми та методи перекладу взагалі, і спеціального перекладу, зокрема, характерні і для військового перекладу. Однак в силу іншої комунікативно-функціональної спрямованості цей вид перекладу має специфічні риси, пов'язані з особливостями стилю, лексики і граматики мови іноземних військових матеріалів.(Кленин І. Д. , 1968.) У військовому перекладі дуже велике значення має точність перекладу, так як перекладений матеріал може служити основою для прийняття важливих рішень, проведення військових операцій і

т.д. Тому адекватність перекладу військових матеріалів передбачає не тільки точну передачу змісту матеріалу, але і більш ретельну передачу його структурної форми, порядку проходження частин і розташування матеріалу, послідовності викладу і ряд інших факторів, які можуть здаватися непотрібними, формальними, але мають велике значення для військового фахівця . Наприклад, в бойових документах порядок проходження пунктів і підпунктів, їх позначення (арабськими цифрами і буквами латинського алфавіту) точність передачі дат, часу, координат, географічних назв, нумерація і найменування частин і підрозділів та інші дані.

Теорія військового перекладу - найбільш повна теорія військового перекладу представлена в працях Г.М. Стрілківського . Тут вона являє собою свого роду конкретно-жанрову маніфестацію функціональнопрагматчної концепції перекладу. Автор вводить основні поняття теорії військового перекладу (інформація і повідомлення, переклад і Радіо, інваріант повідомлення і інваріант перекладу, сенс висловлювання, комунікативне завдання та ін.), пропонує функціонально-семантичну модель діяльності військового перекладача, дає детальну класифікацію жанрів військових текстів, описує види діяльності військового перекладача, розкриває проблеми перекладу військової термінології, розшифровки військових скорочень і роботи зі словниками та довідниками. Г.М. Стрілківський розмежовує фактори, що визначають вибір варіанта перекладу, і причини перекладацьких перетворень. До перших він відносить об'єктивні співвідношення між системами ВМ і ПМ, сенс переданого повідомлення з урахуванням компонентів комунікативного завдання, перцептійних можливостей одержувача повідомлення (індивідуальних тезаурусів, світосприятяя, соціальні чинників), в художньому перекладі - здатність перекладача до художнього і естетичного сприйняттю тексту, психологічні особливості перекладача. Причинами перекладацьких перетворень, на думку Г.М. Стрілківського, є розбіжність обсягу понять або розбіжність систем понять у різних народів, необхідність дотримання норм ПЯ, неможливість словосумісності в ПЯ за зразком іноземних мов, необхідність дотримання стилістичних норм ПЯ, що встановилася мовна традиція або прийняте вживання слів (узус).

Військовий переклад є профілюючою спеціальної дисципліною в системі підготовки військового перекладача. Сказане здається очевидним. Однак, найчастіше, поняття «переклад», «військовий переклад», «військовий перекладач» залишаються незрозумілими повною мірою навчаються.

Через це може виникати непорозуміння цілей і завдань курсу, відсутність усвідомленого ставлення до процесу навчання, недостатньо точна оцінка значення теорії і практики в навчанні перекладу. В цьому зв'язку слід сказати кілька слів про те, що таке «переклад», як його розуміли в науці, які вимоги прийнято пред'являти до перекладача, а також про специфіку військового перекладу. Незважаючи на те, що перекладацька діяльність здійснюється з далекій давнині, спочатку перекладацькі знання не були систематизовані. Такого завдання навіть не ставилося. Тим більше, не існувало єдиної спеціальної програми підготовки перекладачів, і

навіть самої підготовки. (Нелюбин Л. Л., 1981, с. 443)

Аж до Нового часу переклад як вид діяльності не був досить затребуваний. Держави розвивалися багато в чому відокремлено, ізольовано один від одного. Закордон, навіть інше місто, був для людини «іншим світом». Апріорні думки про «іншому світі» були фантастичні - велике місце займав вигадка, відповідно до якого жителям інших земель приписувалися неймовірні властивості, а самі землі були населені фантастичними істотами. Зокрема, підтвердження цьому можна знайти ще в працях Геродота і, надалі, в багатьох середньовічних трактатах. Для людей Античності і Середньовіччя контакти з «іншим світом» були великою подією. Враження виявлялися, найчастіше, настільки сильними, що визначали всю життя людини. Як приклад можна привести подорож Марко Поло в Китай в 1275 році, що стало однією з перших зустрічей Сходу і Заходу. Воно не тільки визначило долю самого Марко Поло (він зробив хорошу кар'єру і розбагатів), але і парадигму відносини Заходу зі Сходом. На Заході зацікавилися Сходом і стали інтенсивніше розвивати з ним торговельні відносини. У той час недостатнє знання інших культур і відсутність економічної зацікавленості держав у співпраці робило переклад рідкісним явищем, заняттям обраних людей, одиниць, для яких спеціальні знання були не потрібні: перекладачі були, як правило, людьми книжкової

культури, філологами. А людині, знайомому з філологічним знанням, було дуже легко опанувати іншою мовою. Як приклад можна привести російського святого, преподобного Максима Грека, який приїхав в 1518 році в Росію зі Святої гори Афон для перекладу богослужбових книг. Максим Грек зовсім не знав російської мови - вчив його в процесі роботи, але він був по-європейськи освічений вчений-гуманітарій, і тому вивчити російську мову для своїх практичних цілей йому не склало труднощів. При цьому його працю здавався російським «замовникам» кращим і важливим, так як в Росії того часу взагалі не було жодного перекладача зі знанням грецької мови. Подібні проблеми нестачі, відсутність фахівців-перекладачів існували, природно, тоді не тільки в Росії, але і в Європі.

Ситуація змінилася з настанням Нового часу, тобто в останні кілька століть. З одного боку, зі змінами сприяло загострення національної самосвідомості, і, отже, уваги до національних мов як до способу вираження національної самоідентичності. З іншого боку, технічний і економічний прогрес, великі географічні відкриття поступово зробили світ «глобальним», тобто таким, в якому всі країни і народи пов'язані між собою в єдиному процесі співпраці і конкуренції. політичні, економічні, військові, культурні контакти між країнами стали значно інтенсивніше. Об'єктивно потрібно велику кількість людей, які могли б сприяти здійсненню таких контактів. Якщо, наприклад, за часів стародавнього Єгипту проблема міждержавних відносин була проблемою кількох близьких друг одному з культури і мови держав, що вели зносини, в основному, на однією мовою (акадській), то тепер весь світ - багатополярний, багатокультурний вступав в процес глобального взаємодії. Природним чином, постало питання про «професійної» підготовки перекладачів, тобто таких фахівців, які могли б допомагати здійсненню контактів в умовах відмінності мов і культур. Об'єктивні соціальні, культурні та економічні потреби в підготовці перекладачів збіглися в часі зі стрімким розвитком лінгвістики в XIX в. - першій половині XX ст. В результаті цього бурхливого розвитку лінгвістики стало можливим поглянути на процес перекладу «об'єктивно», розглянути його як самостійний об'єкт вивчення, тобто створити науку про переведення. Дана наукова дисципліна налічує вже понад 80 років. З моменту її ство-

рення в процес перекладу був внесений елемент системності. Процес перекладу став розглядатися як система обробки і передачі інформації. даний підхід сьогодні визначає вигляд не тільки теорії, але і практики; як самого процесу перекладу, так і процесу підготовки фахівців в області перекладу.

1.2. Компетенції військового перекладача

В даний час у зв'язку з розвитком взаємовідносин між України і країнами Сходу, а зокрема, з КНР, світові реалії змушують по-новому поглянути на питання співпраці у всіх областях взаємодії (економіка, бізнес, політика), в тому числі і у військовій сфері , якій приділяється все більше значення .

Сфера військової співпраці України розширюється, проводяться спільні навчання, укладаються контракти на поставку різних видів озброєння. Успішність такої міжнародної діяльності немислима без залучення військових перекладачів. До того ж, професія військового перекладача вимагає високого професіоналізму, так як будь-яка помилка може призвести в гіршому випадку до людських жертв. Виходячи з усього цього, постає питання про те, які професійні компетенції повинні бути сформовані у військового перекладача в процесі навчання. Якщо ще в 1965 році військовими перекладачами називали фахівців, які повинні «розуміти природу сучасного бою і твердо знати військову термінологію, вміти реферувати військову літературу, переводити військові документи і вести допит полоненого», то в даний час до цього визначення було додано володіння лінгвокраїнознавчими і воєнно-країнознавчими знаннями . Всі професійні компетенції, таким чином, повинні бути згідні з цим визначенням. Під професійною компетенцією тут буде розумітися вся сукупність навичок і умінь, що дозволяють ефективно вирішувати професійну задачу. Спираючись на роботи дослідників в області теорії перекладу (Ю. А. Карпова , Т. С. Сєрова, і т.д.), ми виділяємо наступні компетенції військових перекладачів: 1. Мовна компетенція - використання всіх доступних мовних засобів адекватно ситуації спілкування, взаємовідносин між комунікантами, їх рольових функцій і регістру спілкування. Сюди ж відносять і постійну необхідність поповнення словникового запасу перекладача. Таким чином, військовий пе-

рекладач повинен досконало володіти військовою лексикою, розуміти суть військових текстів, вміти підбирати правильний еквівалент при перекладі військових термінів, що володіють полісемією або зовсім не мають прямих аналогів в українській мові. Так китайський військовий термін 营 (yíng) буде переводитися як «батальйон» або «дивізіон» в залежності від того, про якого роду військ йде мова. Китайське 卫生 (wèishēng) перекладається по-різному щодо розміру організаційно-штатної одиниці, в яку структурно входить даний підрозділ: «санітарний, медичний, медико-санітарний, польовий» .

2. Комунікативна компетенція - формування правильних висновків з висловлювання на основі фонових знань, введення необхідних для розуміння рецепторами перекладу фонових знань в процесі перекладу. Відносно військових перекладачів фонові знання мають вирішальне значення, так як, саме вони зі знанням військової термінології складають те, чим відрізняється військовий перекладач від своїх колег по перекладу в інших областях . Фонові знання, в свою чергу, допомагають досягти еквівалентності, точності та адекватності перекладу, більш конкретного розуміння змісту висловлення. Фонові знання також можуть полегшити розуміння військового сленгу. Наприклад, Париж в роки Першої світової війни іронічно називали «We we town» в зв'язку з репутацією парижан як людей легкої вдачі (з фр. Oui - так) . В рамках комунікативної компетенції може виділятися емотивно-емпатійна компетенція. Вона полягає в особливому вмінні ідентифікувати і враховувати імпліцитно виражені почуття, і емоції комунікантів, демонструвати свої позитивні і нейтральні емоції, і перемикатися з негативних емоцій на позитивні або нейтральні . Цей аспект представляє особливий інтерес в рамках перекладу при допиті і багато в чому реалізується в самій психології допиту військовополонених.

3. Текстотвірна компетенція - вміння створювати тексти різних типів. Військові тексти підрозділяються на жанри: військово-наукові, військово-технічні, військово-інформаційні, військово-публіцистичні, військово-ділові тексти, статути, настанови і т.д. . Кожен жанр визначає структуру самого тексту, його цілі. Напри-

клад, великі відмінності як у композиції, так і в інших своїх аспектах мають тексти військово-технічного огляду та військово-проблемного огляду. Якщо в першому піджанрі завданням ставиться розгляд кількох подій із точок зору нечисленних комунікантів, то військово-проблемний огляд розглядає найчастіше одну подію з залученням великої кількості комунікантів .

4. Технічна компетенція - спеціальні знання, вміння та навички, необхідні для здійснення перекладацької діяльності. Серед спеціальних перекладацьких умінь виділяються: 1) вміння виконувати паралельні дії двома мовами і перемикатися з однієї мови на іншу; 2) вміння розуміти текст «по-перекладацькому»; 3) вміння бачити глибинну структуру висловлювання і поверхневу, уміння перемикатися між ними; 4) вміння здійснювати максимально точний переклад при відсутності прямих відповідностей; 5) вміння правильно обирати і застосовувати різні прийоми перекладу, щоб подолати труднощі, пов'язані з особливостями вихідної мови; 6) уміння аналізувати текст оригіналу, виявляти в ньому перекладацькі проблеми і успішно їх вирішувати. В роботі військового перекладача присутні і деякі специфічні види перекладу: переклад при радіообміні, допит полоненого, переклад з аркуша і т.д., що вимагають своїх власних підходів .

5. Особливий вид компетенції виділяє В. М. Панькин - стратегічна компетенція. Вона полягає в умінні заповнювати недоліки у володінні мовою як мовними, так і позамовними засобами. Сюди також входить знання, яке визначає переклад факторів (прагматичних, соціокультурних, дискурсивних та лінгвістичних) і вимір їх впливу на вибір загальної стратегії перекладу для подальшої максимізації використання цих факторів в певній комунікативній ситуації. У дискурсі військового перекладу ця компетенція також знаходить своє відображення. Л. К. Латишевим, наводиться приклад, коли військовий перекладач, не знайомий з технічними термінами, позначав кожний елемент механізму як «фішка 1», «фішка 2» і т.д., завдання було виконано, хоча і сам переклад вийшов украй сумнівним.

6. Операційна компетенція - вміння розрізняти мовні картини світу різних мовних колективів, володіти на базі цих картин перекладацькими категоріями і виконувати адекватний переклад за допомогою таких категорій . Наприклад, ця пе-

рекладацька компетенція важлива при перекладі китайських числівників на українську мову. У китайській мові система рахунку відрізняється від української, тому вміння швидко переводити числівники з однієї системи в іншу, критичне при виконанні усного послідовного перекладу з огляду на часові рамки. Зважаючи на виняткову відповідальність справи військового перекладача, професія пред'являє і деякі вимоги до особистості, без яких ефективний військовий переклад неможливий або непродуктивний.

Так військовий перекладач повинен вміти працювати в будь-якій обстановці, в тому числі з ризиком для життя, що становить особливу компетенцію військового перекладача, вже як потенційного учасника бойових дій. Отже, військовий перекладач повинен не тільки бути підготовленим морально і фізично, а й знати військові дисципліни, вміти читати топографічні карти, поводитися зі зброєю, аналізувати оперативно-тактичну обстановку і т.д.

Ця професія, оскільки є синтезом двох інших - перекладача і військового, має і морально-етичні норми, властиві обом її складовим. Всі перераховані вище компетенції, таким чином, обумовлюють всю багатогранність і складність методів, використовуваних в процесі навчання військового перекладу, до якого в різних країнах підходять по-різному. В даний час в Україні військових перекладачів навчають або на базі ВВНЗ, або на базі УВЦ при цивільних вузах. Між ВВНЗ та УВЦ при цивільному університеті існують відмінності в підходах до навчання військових лінгвістів, що визначається різними порядками і правилами навчання в цілому. Зокрема, у курсантів УВЦ при цивільному вищому навчальному закладі є більші можливості у вивченні іноземних мов: навчання у носія мови (що зустрічається дуже рідко в вузах Міністерства оборони), можливість виїзду за кордон під час канікул для мовної практики. Проте, на вишкіл курсант витрачає тільки один день на тиждень, що становить одну з головних проблем навчання військового перекладача саме як військового, тому перед викладачами стоїть завдання граничнo продуктивно використовувати час, який проводить курсант в УВЦ, для навчання військовим реаліям. Побудувати відповідну програму також допомагає і співпраця між керівництвом факультету і УВЦ. Найбільш ефективною методикою,

яка використовується для навчання усного послідовного перекладу з китайської мови, вважається використання реального усного дискурсу незалежно від способу його породження . Що стосується військових вузів, курсанти там більш обмежені в плані вивчення мов, але процес освоєння військових реалій протікає більш інтенсивно . Головним засобом навчання іноземної мови у військовому вузі є друковані та аудитивні тексти. Таким чином, завдання формування компетенції військового перекладача є здійсненним; для неї необхідно грамотне поєднання військових та мовних дисциплін. Також не можна не відзначити важливість теоретичного осмислення підготовки військового перекладача для подальшого вдосконалення навчального процесу. Не варто забувати про практичну необхідність або її відсутність при зміні плану навчання фахівців.

1.3 Китайський військовий переклад за часів СРСР

Заслуга генерал-лейтенанта А. А. Ігнатьєва - інспектора Червоної Армії з іноземних мов і, напевно, головного ініціатора створення військових факультетів при інститутах іноземних мов, полягала в тому, що він добре розумів: за півроку, рік або навіть два важко підготувати хорошого військового перекладача. Для того, щоб стати професійним військовим перекладачем, учень повинен отримати глибоку філологічну освіту, добре знати не тільки військову термінологію і лексику, але й військову справу. Інакше кажучи, він повинен стати військовим філологом . За рішенням уряду, 1 лютого 1940 року був створений Військовий факультет східних мов при Московському інституті сходознавства. Завдання, поставлені перед факультетом, були сформульовані в наказі народного комісара оборони наступним чином: «Подготовить для Красной Армии хорошо знающих язык практических работников по странам Востока (Япония, Китай, Западный Китай, Монгольская Народная Республика, Афганистан, Иран, Турция, арабские страны и Индия) » . Начальником військового факультету, при Московському інституті сходознавства був призначений полковник С. Н. Степанов. Величезну плідну наукову і навчально-методичну роботу вели на факультеті кращі викладачі східних мов Москви.

Не дивлячись на те, що китайський переклад на теренах СРСР почав розвиток з самого заснування цієї держави, військовий переклад почав інтенсивний розвиток лише у 1949 році (Створення КНР, СРСР відрядила дуже багато військових спеціалістів для допомоги Китайській армії) .

Тоді військові, яких відряджували до Китаю, закінчували спеціальні курси, які тривали лише один рік. (Советский энциклопедический словарь,1988) «В то время китайский язык боялись изучать: сложный, непонятный, картинки-иероглифы.» - як каже відомий спеціаліст Китайського військового перекладу Кленін Іван Дмитрович, тому кількість військових перекладачів ,які спеціалізувалися на Китайський мові, а особливо на військовій лексиці була дуже незначною.

При вивченні Китайської, в якості основного напрямку, навчання тривало чотири роки. До вивчення Китайської мови на спеціальність військового перекладу допускалися лише чоловіки, аж поки в 1974 було дозволено набирати ще й жінок.

Ще більш значний ріст кількості військових перекладачів китайської мови відзначився з 1969 року, коли відбувся Китайсько-радянський конфлікт на острові Даманській, відносини СРСР з Китаєм суттєво погіршились. Тоді в СРСР постала велика необхідність у військових перекладачах китайської мови, а їх були одиниці. Тоді на засіданні ЦК КПРС з приводу цього конфлікту, було прийнято також рішення про те, що Військовий Інститут Іноземних Мов (Военный Институт Иностранных Языков) повинен був щорічно набирати 40 чоловік для вивчення китайської мови.

В часи СРСР центром вивчення китайської мови за спеціальністю військового перекладу був Військовий Інститут Іноземних Мов (Военный Институт Иностранных Языков) .

1.4 Головні визначення необхідні військовому перекладачеві

ЖАРГО́Н – різновид мовлення, вживаного переважно в усному спілкуванні в середовищах окремих соціальних, професійних, вікових та інших груп населення; діалект соціальний. Ж. вивчає соціолінгвістика. Термін «Ж.» вживався для позначення зіпсованої сторін. впливами говірки; у сучас. термінол. вжитку втратив

знижене значення, хоча не має чіткої визначеності й послідовності у використанні; вживається і як синонім до арґо, сленґ. Від літ. мови Ж. відрізняється специф. лексикою і фразеологією, використанням словотвор. засобів, не має влас. фонет. й грамат. систем. Виникає у відкритих групах, об'єднаних спільністю інтересів, занять, соц. становища тощо (Ж. студентів, моряків, солдатів, мисливців, спортсменів, туристів, картярів, наркоманів та ін.). (Петров В.)

Жарґонізми – слова та вирази жарґон. мовлення переважно експресив. характеру, відображають гумарист. або фамільярне ставлення до предметів і явищ дійсності (кумпол, чайник – голова; будка, вивіска – обличчя; бабки – гроші; тачка – автомашина; шпала – висока людина; гаплик, хана – кінець, крах чогось; шурупати – розуміти; кимарити – спати, дрімати; купити – піддурити жартома; прикольний – потішний, смішний; фільтруй базар – думай, що кажеш; податися у танго – вести розгульне життя тощо). Жарґонна лексика є джерелом поповнення лексич. складу літ. мови.

В українській мові здавна відомі козацтва, бурсаки, духівництва, різні професійні групи міського населення. У Львові у 1-й пол. 20 ст. побутував батяр. Ж. (балак, львів. балак; див. Батярський фольклор). У русифіков. великих містах (зокрема Одесі, Києві, Харкові) поширені зросійщені Ж. Від кінця 1980-х рр. у молодіж. (переважно студент.) середовищах цих міст спостерігаються процеси українізації жарґон. мовлення, хоча значну частину його лексики становлять запозичення з англ. мови: фейс – обличчя, піпли – люди, френд – друг, бойфренд – коханець, лузер – невдаха, шейкувати – танцювати, бай – бувай тощо. Ж. використовують у літ-рі як засіб характеристики представників певних соц. груп для надання їх мові яскравого, експресив. забарвлення. Ж. зустрічаються у творах Панаса Мирного, І. Микитенка, П. Загребельного, В. Кучера, С. Жадана, Любка Дереша, А. Дністрового, Ю. Іздрика, І. Карпи, С. Поваляєвої та ін. Зняття цензур. обмежень, зокрема й мовних, активізувало вживання у мові худож. літ-ри. Проникають вони в ЗМІ, особливо у видання, радіо- й телепрограми, признач. для молодіж. аудиторії. Зловживання жарґонізмами суперечить засадам нормативності літ. мови, культури мовлення.

АБРЕВІА́ЦІЯ – один зі способів словотворення. Розвинувся у 20 ст. А.– об’єднання скорочених основ (постійний представник – постпред), скорочених і повних основ (головний лікар – головлікар), а також творення простого похідного слова шляхом довільного скорочення твірної одиниці (магнітофон – маг). В укр. мові, як і в ін. слов’янських, А. характерна здебільшого для іменників і рідко використовується у прикметниках (культпросвітній, санепідеміологічний). Унаслідок А. виникає складноскорочене похідне слово – абревіатура, що здебільшого буває еквівалентною словосполученню, яке її мотивує: «медичне обслуговування – медобслуговування». За морфемною будовою абревіатури бувають подільними і неподільними. У перших чітко виділяють усі частини, які можуть сполучатися з ін. словами чи морфемами. До таких в укр. мові належать, напр., слова з елементами вет-, військ-, мат-, мед-, політ- у першій позиції (медогляд, медперсонал, медпрацівник, медпункт, медсанбат, медсестра) чи -кор, -ком, -орг, -пред у другій (повпред, торгпред). До морфемно неподільних належать буквені та звукові абревіатури. Складники абревіатур визначають їхні види. Літерні (ініціальні) абревіатури складаються з початк. літер (РУХ, ООН, НАНУ), звукові – з початк. звуків (загс), складові – з початк. складів кожного слова словосполучення (штабарм). Існують мішані абревіатури, в яких поєднані початк. частина першого слова і ціле друге (райрада), початок першого слова та кінець останнього (рація – від [ра(діо)(стан)ція]). (Тронь К. Л.)

Поділ абревіатур на складники якісно інший, ніж у нескорочених одиниць. У їхній будові виділяють своєрідні аброморфеми, межі яких не збігаються зі звичними співвідносними за формою морфемами (-ком: виконком, міськвиконком і комітет). Подібно до ін. морфем аброморфеми наділені значенням. Повторюються у багатьох словах і в сполученні з різними основами (військкор, військлікар, військмор, військспец, військтехнік), отож, вони є активними словотвір. формантами. Від 60-х рр. 20 ст. у А. спостерігається посилення тенденції до створення абревіатур, зовні схожих на звичні слова: бер, валокордин, газотрон. Їх називають акронімами.

Слова цього типу особливо поширені в наук. мові, де їх вживають як терміни: аероторія, акваторія, лавсан, мелан, пороплласти. При творенні акронімів свідомо прагнуть уподібнити їх до милозвучності звичних нескорочених слів мови, іноді ігноруючи навіть повну омонімію, напр.: АМУР (автоматична машина упр. та регулювання), ДІД (двофазовий індукційний двигун), МАРС (машина автоматич. реєстрації і сигналізації), БОР (батарея оптичної розвідки). У сучас. укр. мові активізувався процес скорочення слів за абревіатур. способом, тобто не на морфемному шві, що притаманне розмов. стилю: неформали (представники неформал. орг-цій), рок (рок-н-ролл), фанати (фанатики) і т. ін. Абревіатури об'єднуються у великі темат. групи: назви країн (ПНР – Польська Народна Республіка), партій (УРП – Українська республіканська партія), орг-цій (ЄС – Європейський Союз), установ (СБУ – Служба безпеки України), машин і приладів (ГАЗ – Горьковський автомобільний завод, ЕОМ – електронно-обчислювальна машина, зем-снаряд). Вони стають твірними для багатьох похідних слів, серед яких переважають іменники – назви осіб (метробудівець, фізкультурник) і відносні при- кметники (медсанбатівський, профкомівський). Абревіатури активно поповнюються запозиченнями (алгол, кобол). Багато з них є термінами: байт, варикап, вариконд, салол.32

Термін «дискурс» давним-давно зміцнівся в науці, і вже немає потреби доводити законність його використання. Впровадження в областях, власне що ма ють принципово всілякі предмети вивчення, з критерій і різне пояснення цього терміна. Абсолютно частотність його використання привела до моди на дискурс, як корпоративного наслідування новинкам, і Їм стали замінювати Поняття і Терміни, які давним-давно отримав прописку в лінгвістіци. Втім патенти, відзначіти, власне що дискурс Абсолютно легітимно занять нішу, власне що утворилася в термінології, отримав Особистий дефініції, а ключове, дозволило розширити можливості лінгвістичного аналізу.

У прогресивної лінгвістіци зазвичай співвідносять дискурс з цим думками, як вираз, мова, мовна робота, слово, комунікативні обстановка, монолог, розмову, власне що приготую, з одного боку, до усвідомлення такого, в якого ряду явищ

ставитеся дискурс, а з іншого боку , робить невірною уявлення про ідентичність цих явищ.

В даний час функціонально-Комунікативний розклад вивчає дискурс як фундаментальну форму буденної актуально практики людини і Характеризуючи його як складне комунікативні явище, власне що підключає, а не Вважаючи слова, екстралінгвістічни Момент (знання про світ, поняття, установки, цілі адресата), потрібні для усвідомлення слова.

Дефініції терміна «дискурс» викликає важливі проблеми в міць такого, власне що воно містить попит в межах цілого ряду наукових дисциплін, ЦИХ, як мовознавство, антропологія, літературознавство, етнографія, соціологія, соціолінгвістика, філософія, Психолингвистика, когнітивних психологія і деякі інші . І Абсолютно безпосередно, власне що Багатозначність терміна «дискурс» і його використання в різних гілках гуманітарного пізнання утворюють всілякі розклади до трактування змісту й суті наданої думки.

Ще до появи прогресивної доктрини дискурсу, яка почала переростати в окрему галузь науки тільки в середині 60-х років XX століття, було спроба НАДАТИ дефініції даному терміну. Більш старовинним змістом текст discours з'явилося у французькій мові і означає Діалогічна мова. Уже в XIX столітті цей термін був неоднозначним: у словнику німецької мови Якоба Вільгельма Грімма «Deutsches Worterbuch" 1860 р перераховані Ці семантичні характеристики терміна «дискурс»: 1) розмова, розмова, 2) мова, робота. Подібний розклад був властивий в етап , коли мовознавство Вийшла за рамки вивчення відокремленого виразу (Пропозиції) і перейшла до АНАЛІЗУ синтагматичних ланцюгів висловлювань, власне що утворюють слово, власне що конституюють, властивостями якого вважається завершеність, єдність, зв'язність і ін. Увага до досліджування слова була зумовлена жагою створити мову як цілісний засіб комунікації, найглибшим чином вивчити зв'язок мови з різними сторонами людської роботи, реалізованих крізь слово.

1.5 Військова термінолгоія

До військової термінології можуть ставитися слова і поєднання, які хоча і не позначають власне військових понять, проте вживаються майже виключно в вій-

ськовому середовищі, а в загальному вживанні маловідомі або зовсім невідомі («гаубиця», «безвідкатне знаряддя», «бойова машина піхоти») . Також деякі іноземні запозичення (наприклад, «зарин», (lyddite) «Лідді»), різні жаргонізми і т.д. Таким чином, до військової термінології відносяться як слова і поєднання, що виражають специфічні військові поняття, так і слова і поєднання, вживані насамперед в збройних силах.

Військова термінологія в свою чергу ділиться: а) на термінологію офіційну, що складається з статутних термінів; б) на термінологію нестатутну, вживану в усному мовленні військовослужбовців і в деяких видах військової літератури, але не є офіційно прийнятої.

Емоційно забарвлені елементи військової термінології є в більшості випадків стилістичними синонімами відповідних військових термінів (наприклад, (просторічне слово) і (термін) мають значення «піхотинець»).(Лагутіна А. В.,1980, с. 76).

Відповідні ряди слів різних груп військової термінології, як правило, синонімічно позначають одні й ті ж предмети, процеси і явища. Вони можуть мати такі загальні для обох груп властивостями, як порівняльна вузькість їх вживання, малозрозумілими або незрозумілість для осіб, які не належать до збройних сил.

Багато слова, що належать до однієї групи військової термінології, можуть втрачати окремі свої властивості і, навпаки, набувати властивостей, характерні для іншої групи. (Кротевич Є. В. 1957, с.235).

Сучасна військова термінологія найбільш інтенсивно розвивається в області розробки нових видів зброї - в першу чергу ракетно-ядерних і космічних бойових систем «орбітальне зброю»; «Глобальна ракета»; «Пусковий комплекс»; «Наведення по променю»; «Лазерний далекомір».

Постійно поповнюється авіаційна термінологія, зокрема термінологія армійської авіації («безперервне бойове чергування в повітрі»; «літак радіолокаційного дозору»; gunship «озброєний вертоліт»; «авіаційна дивізія.

Крім термінології, в китайську військову лексику включаються емоційно забарвлені слова і вирази. Всі вони виникають по деяких загальних причин і мають деякі загальні властивості. Розрізняються, по-перше, слова і поєднання широков-

живаних і загальновідомі і, по-друге, вузковживанні і маловідомі. При цьому велика частина цієї лексики при відповідних обставинах може перейти в широкий вжиток і стати загальновідомою.

Висновки до Розділу І

У першому розділі мы розглянули та дослідили такі поняття як аббревіація, жаргонізми, компетенціЇ військового перекладача та дискрус. Усе вище розглянуте нами, допоможе у подальшому дослідженні поставлених завдань, а саме проаналізувати обрані тексти написані китайською мовою, проаналізувати їх відповідність до поняття китайських військових текстів та використати цю інформацію для початку розбіру теми, що ми висвітлюємо.

Військово-технічні матеріали та військові документи мають ряд спільних рис. Це перш за все велике використання військової термінології. Військову лексику зазвичай поділяють на такі великі групи: пряма військова робота, військові сили, військова термінологія із зазначенням способів ведення збройної боротьби: військово-технічна термінологія, що об'єднує емоційне забарвлення військової лексики (сленгу), що використовується в усній промові бойовиків насправді є стилістичними синонімами власне військових термінів.

Вони неухильно змінюються щодо вилучення деяких слів із спілкування, щодо зміни значень, відновлення збройних сил, створення нових термінів, пов'язані з появою нових видів зброї та військової техніки і підготовки нових методів ведення війни.

Резумуючи все, що було викладено у першому розділі, ми використали головні теоретичні дані для створення бази необхідної для перекладу військового харакатеру, та може бути використанно для вивчення базових засад перекладчаем.

РОЗДІЛ ІІ. ВІЙСЬКОВА ЛЕКСИКА КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ

Історія китайського народу чи не найдовша з усіх і як всі інші народи, вони вели війни. Як наслідок, китайське мистецтво ведення війни стало своєрідним та самобутнім, інформація та стратегії, які писалися протягом століть записувалась в різного роду мемуари, свитки, таблички, тощо. Саме це робить тактику і стратегію китайського народу унікальною – її віковий досвід та накопичені знання, прикладом може слугувати чудова книга Сунь Цзи «Мистецтво війни» - 孙子兵法 (Sūn Zǐ bīng fǎ), але в той самий час це робить її важкою для розуміння пересічному перекладачеві, а тем паче звичайній людині. На щастя, всі ці твори були перекладені китайцями з давньо-китайської, а згодом і з традиційної китайської мови на Путунхуа, що значно полегшило розуміння термінів, мовних зворотів, тощо. (Кленин И. Д. 2013, с 63).

Військова лексика є сукупністю мовних одиниць, що поєднуються спільним змістом і відображають понятійну, предметну та функціональну схожість явищ, які вони позначають. Склад військової лексики розглядається в лінгвістиці з різних точок зору. Більшість науковців відносять до військової лексики слова та словосполучення, які передають специфічні військові поняття, а також слова, що вживаються у межах збройних сил. Основним компонентом військової підмови є спеціальна лексика (терміни, номени, оніми). Актуальність її дослідження визначається важливою роллю військової лексики у збагаченні словникового складу англійської мови і необхідністю теоретичного узагальнення змін, що відбуваються у цій сфері.

Ми поділяємо думку тих лінгвістів, які відносять до складу спеціальної лексики терміни, номени і оніми . Співвідношення терміна та номена є дискусійним питанням, оскільки одні вчені, зокрема, О.О. Реформатський, В.В. Кондрашов, О.В. Суперанська, Н.В. Подольська, Н.В. Васильєва, Т. Р. Кияк , протиставляють ці

поняття, інші, наприклад, О. С. Ахманова, вважають таке розмежування не чітким тому, що будь-який номенклатурний знак може стати терміном . Під номенклатурою розуміють сукупність спеціальних назв, які вживаються в певній галузі; назв об'єктів даної галузі, що співвідносяться з певними поняттями та актуалізують предметні зв'язки . Т. Р. Кияк зазначає, що "номен виступає як відносно довільний "ярлик" предмета, конвенційно "прикріплений" представниками відповідної галузі знання, що не претендує на розкриття або хоча б часткове відображення в його формі лексичного значення. Функції 55 номенів є аналогічними функціям імен власних, онімів" (Иванов В. В. 1973, с.171).. Лінгвісти виокремлюють наукові номени, що називають конкретні об'єкти, якими займається наука, та комерційні номени, що орієнтуються на товарні властивості виробу .

2.1 Головні засади перекладу китайської військової лексики

Військовий термін - це слово або ж словосполучення, що застосовується для позначення конкретної особливої думки, яка відноситься до цього або ж іншого розділу військової науки або ж до військової техніки.

Подібний підхід до визначення думки " Військовий термін" використовує і М. К. Гарбовський, який вважає цим терміном особливу назву, містить нескладну або ж важку формальну структуру (словосполучення), співвідноситься з конкретним думкою з області військовослужбовця справи (Військової науки, техніки, життєдіяльності військ і т.п.), в семантичній структурі якого вважається сема "Військовий",

Але в разі якщо ми обмежимося лише тільки військовослужбовцям справою, то зобов'язані станемо прийняти, власне що зсередини даної величезний сфери є велика кількість областей знань або ж роботи, які можливо розглядатияк самостійні. Якраз в наслідок цього неможливо базікати про загальній думці "бойової термін", а йде по стопах відрізняти визначення тактичні, організаційні, військово-технічні, терміни, які є власністю до різних родів військ і видів збройних сил і що аналогічне. Це всілякі області військовослужбовця пізнання і роботи, для кожній з яких властива своя термінологія. (Квитко И. С. 1976, с.127) В рамках кожної з даних

секторів економіки сенс терміна досить конкретним . З точки зору лінгвокраїнознавства військовослужбовець словник - це сукупність всіх складових сфери військовослужбовця спілкування, що відображають вплив культурних, історичних, територіальних, вузькоспеціальних та інших екстралінгвальний моментів,факторів, знаходять особистий словесний вияв в певних виразах, які часом готові зробити нездоланні лінгвокультурні перешкоди для перекладача .

Але ключовим для усвідомлення вважається те, власне що словник військовослужбовця вважається різновидом особливої лексики, і вона певним чином відображає вплив зовнішніх і внутрішніх моментів, на які потрібно звертати увагу при перекладі Військовому перекладачеві у своїй професійній діяльності необхідно постійно працювати з військовими документами і матеріалами, які представляють собою військово-публіцистичні, військово-наукові та військово-технічні матеріали, укази і постанови військових відомств, управління; бойові, стройові статути . У зв'язку з цим перекладачеві необхідно обрати правильну стратегію перекладу і провести предперекладацький лексичний аналіз документа, але для цього він повинен володіти компетентними знаннями про структуру і склад військового лексичного фонду китайської мови . (Курдюмов В. А. 2005, с. 576).

Здебільшого лексику військово-термінологічного фонду прийнято поділяти на три групи:

1) військову термінологію, яка позначає поняття, пов'язані зі збройними

силами тієї чи іншої держави, військовою справою, методами і прийомами ведення бойових

дій;

2) військово-технічну термінологію, до якої входять терміни, пов'язані з науково-технічної сферою;

3) сленг, який широко представлений у всіх збройних силах світових держав і Китаї зокрема, і являє собою особливий прийом для найменування предметної бази (Одиниць озброєння і військової техніки) .

Отже, можна зробити висновок, що терміни становлять основу лексичного

фонду військового мови, тому необхідно визначити характеристики лексичних одиниць термінологічного фонду .

Загалом, характерними рисами термінів військово-технічної лексики є:

1) ясність і точність;

2) однозначність в рамках військово-технічної сфери;

3) термін повинен позначати одне поняття;

4) стислість;

5) володіння продуктивної (деривационной) здатністю;

6) універсальність.

Адекватний переклад документів, указів і розпоряджень безпосередньо залежить від достовірного перекладу військово-технічної термінології, яка несе в собі найбільше смислове навантаження і грає ключову роль в процесі комунікації . Адекватність перекладу також безпосередньо залежить і від здатності перекладача передати стиль оригіналу. передача стилю першотвору - це аспект, який викликає найбільші труднощі при досягненні адекватного перекладу. Аспект стилістики в перекладі полягає в тому, що необхідно правильно підбирати і використовувати лексико-граматичних кошти, спираючись на загальну комунікативну спрямованість документа і на справжні літературні норми мови .

Особливість стилю військових документів в тому, що він неоднорідний. Зазвичай, у військовій документації інформація викладається з використанням великих, професіональнонаправленних, іноді архаїчних зворотів, тобто офіційною мовою, або розмовною, простим, з використанням сленгизмов мовою .

Тенденція викладу матеріалу розмовною мовою зазвичай спостерігається у військових наказах або документах, які націлені на рядовий і сержантський склад. також дана тенденція пов'язана зі спробами спростити і полегшити сприйняття офіційних статутних документів рядовим і сержантським складом збройних сил .

У будь-якому випадку перекладачеві необхідно прагнути до повної передачі інформації першотвору, при цьому використовуючи весь потенціал російської військової мови для здійснення перекладацької діяльності. Мова оповідання повинна відповідати стилістичним нормам мови.

2.2 Основні військові терміни китайської мови. Та походження деяких з них

Почнемо розгляд китайської військової термінології. Почнемо з військових чинів, почнемо з них , тому, що вони є найбільш зрозумілими за логікою і комбінацією ієрогліфів.

Військові чини китайської армії

兵士 – Bīngshì – солдат, боєць, рядовий (найнижчий військовий чин) - дуже легкий для розуміння ієрогліф, обидві його частину перекладаються як «солдат, солдати (兵 – окрім того означає «війна, зброя, армія)»

小士 - Xiǎo shì – молодший сержант (в військовій ієрархії йде одразу після єфрейтора, але в китайській армії такий чин відсутній, отже йде одразу після рядового) – Цей ієрогліф, на перший погляд здається нелогічним, адже дослівний переклад означає «Маленький воїн», але якщо подивитися в цілому на назви всього сержантського складу, то одразу все стає зрозуміло (大士 –Dà shì - старший сержант, 中士 - Zhōng shì – сержант). (Квитко И. С. 1976, с 321). До того ж – Подивимось на 兵士 - тобто той хто воює, в той час як 小士 – вже не сприймається, як фігура, яка лише воює, тому, на мою думку, частина 兵 та інші уточнюючі частини були випущені.

少尉- Shàowèi – молодший лейтенант, (尉 – спеціальний ієрогліф, що був створений для позначення 1)Військових чинів молодшого офіцерського складу 2)Рангу, військового звання. 少 – вказує на слово «молодший», тобто на положення в ієрархії саме молодшого офіцерського складу.)

中尉 – Zhōngwèi – лейтенант. Утворено по аналогії із сержантським складом.

大尉 – Dàwèi – старший лейтенант, по аналогії з чином молодшого лейтенанта.

上尉 – Shàngwèi – капітан, тобто той, хто знаходиться над усім молодшим офіцерським складом, керує всіма ними.

少校 – Shàoxiào – майор. Ієрогліф 校 означає – старший офіцерський склад, штаб-офіцер. 少 – позначає положення в ієрархії старшого офіцерського склад.

中校 - Zhōng xiào – підполковник, оскільки цей чин знаходиться між полковником та майором(少校 та 大校) тому перший ієрогліф - 中.

大校 – Dàxiào – полковник, найвищий чин в старшому офіцерському складі, тому ієрогліф 大, що позначає висоту чину.

少将 – Shàojiàng – Генерал-майор (Нижчий генеральский чин), 将 – jiàng – слово, що позначає полководця, воєводу, генерала, тобто всі вищу офіцерські чини.

中将 - Zhōngjiàng – Генерал-лейтенант (Середній генеральский чин). Утворено по аналогії із сержантським складом.

上将 - Shàng jiàng - генерал-полковник

大将 -Dàjiàng- генерал армії (Найвищий військовий чин)

Отже, ми бачимо структуровану та логічну систему. Майже всі військові чини мають своє означуване слово, до якого вже додається слово, яке означує положення чина в ієрархії .

Тепер щодо зброї, в наш час є дуже багато різних видів зброю, але я вкажу основні з них та їх відповідник у китайській мові.

Стрілецька зброя

手枪 – Shǒuqiāng – пістолет. (枪- qiāng - пістолет; ствол;), тобто ручний ствол, компактний ствол – пістолет.

步枪 – Bùqiāng – гвинтівка.(步 – Bù – Піхота, піхотний), тобто «піхотний ствол», «піхотна зброя» - гвинтівка, основна зброя піхоти у 40-х роках.

冲锋枪 – Chōngfēngqiāng – автомат, штурмова гвинтівка. (冲锋 – chōngfēng – 1)атака, штурм 2)команда «В атаку!»), «штурмовий ствол», «штурмова зброя» - штурмова гвинтівка.

机关枪 – Jīguānqiāng – кулемет. (机关 – машина, механізм, механічний) – (від англійського «machine gun»)

Як ми бачимо, вся стрілецька зброя, або ж зброя, що має за основу принцип газо-

відводного механізму та стрільби кулями – має в собі маркуючий ієрогліф - 枪 , що перекладається, як «ствол» .

2.3. Особливості китайської військової лексики

Особливістю китайської військової термінології є наявність значної кількості синонімів. Для позначення одного і того ж поняття досить часто застосовуються дві, три, чотири і більше різних за звучанням лексичних одиниць. Так, наприклад, для передачі поняття «зовнішній фронт оточення» використовуються синонімічні терміни: 合 (hé) 围 (wéi) 的 (de) 外 (wài) 正 (zhèng) 面 (miàn), 外 (wài) 线 (xiàn) 包 (bāo) 围 (wéi) 线 (xiàn), 外 (wài) 线 (xiàn) 包 (bāo) 围 (wéi) 圈 (quān), 外 (wài) 包 (bāo) 围 (wéi) 圈 (quān).

Тотожність в значенні синонімів не виключає їх відмінності в жанрово-стилістичному забарвленню. При перекладі військових матеріалів не можна допускати змішування офіційних військових термінів з їх неофіційними еквівалентами і військовими жаргонізмів. Так, при перекладі на російську мову встановленої літератури і бойової документації термін 敌 (dí) 人 (rén) слід «противник», а при перекладі художньої літератури - можна переводити як «ворог», «ворог». У свою чергу, при перекладі російською статутний літератури на китайську мову не можна, наприклад, замість термінів 爆 (bào) 炸 (zhà) «вибух», «вибухати» 手 (shǒu) 榴 (liú) 弹 (dàn) «ручна граната і танк »вживати військові жаргонізми 开 (kāi) 花 (huā), 铁 (tiě) 蛋 (dàn), 铁 (tiě) 棺 (guān) 材 (cái). (Квитко И. С. 1976., с. 32).

Об'єктивною передумовою виникнення в мові синонімічних рядів служить наявність величезного, практично невичерпного кількості ознак предмета, які можуть бути покладені в основу його назви. Візьмемо, наприклад, синонімічний ряд терміна «подкалиберний снаряд»: 刚 (gāng) 心 (xīn) 胆 (dǎn) «снаряд зі сталевим сердечником», 超 (chāo) 音 (yīn) 速 (sù) 穿 (chuān) 甲 (jiǎ) 弹 (dàn) «бронебійний снаряд з надвисокою швидкістю», 复 (fù) 重 (chóng) 弹 (tán) «подвійний снаряд», 次

(cì) 口 (kǒu) 径 (jìng) 炮 (pào) 弹 (dàn) «снаряд з меншим калібром», 软 (ruǎn) 壳 (ké) 弹 (dàn) «снаряд з м'якою оболонкою».

Важливу роль у створенні синонімів відіграє наявність багатих словотворчих засобів, способів і моделей.

Тут можна виділити кілька способів освіти синонімів.

Різні джерела поповнення військової лексики:

А.Звуковое запозичення і споконвічне словотвір;

Б. Калькирование іншомовних термінів і споконвічне словотвір.

Різні способи утворення термінів:

А.контракція і стійкі словосполучення;

Б .корнесложеніе і стійкі словосполучення;

В. Стійкі словосполучення і аффіксація.

Різні словотворчі моделі:

А. Приєднання до однієї й тієї ж основі різних суфіксів про полусуффкіксов;

Б. Приєднання до однієї й тієї ж основі різних префіксів;

В. Приєднання одних і тих же словотворчих полусіфіксов до сіномічним основам;

Г. Перестановка компонентів в копулятивних термінах.

Наявність великої кількості синонімів у китайської військової термінології не сприяє поліпшенню якості термінологічної системи в цілому, ускладнює засвоєння необхідної термінології і створює об'єктивні передумови для виникнення різних непорозумінь в ході мовного спілкування.

Питання про іншомовних запозиченнях в китайській мові взагалі і в його військової лексики зокрема має важливе значення не тільки теоретичному, а й, що важливіше, в практичному відношенні. Незнання прийомів запозичення іноземної

лексики, невміння відрізнити звукове запозичення від споконвічних слів нерідко ставлять перекладача в глухий кут і навіть призводять до смисловим помилок.

Запозичення іноземної лексики йде по двох каналах:

Звуковий запозичення і калькування.

У сучасній китайській мові, зокрема її військової лексики, звертає на себе той факт, що на частину звукових запозичень у великій військової термінології припадає всього лише близько 30-40 термінів (сюди не включені назви зразків озброєння і бойової техніки типу 奈 (nài)克 (kè) 武 (wǔ) 导 (dǎo) 弹 (dàn) «ракета Найк», 裕 (yù) 克 (kè) 斯 (sī) 飞 (fēi) 机 (jī) «літак Юнкерс»). Зазначена особливість стає більш очевидною, якщо порівняти китайську мову з європейськими мовами, в яких поширені запозичення іншомовного походження.

Основний причинного несприйнятливості китайської мови до звукових запозичень, які проникають в нього головним чином через писемність, є наявність у кожного складу певних значень, які закріплюються на листі відповідними ієрогліфами. (Латышев Л. К. 1988, с. 160).

Використання ієрогліфів для запису звукових запозичень так чи інакше веде до втрати ясного внутрішнього мотивування терміна, що виникає в іншомовній сфері. Внаслідок цього термін стає важким для розуміння і запам'ятовування, так як його буквальний зміст не має нічого спільного з дійсним значенням. Як приклад можна послатися на термін 沙 (shā) 淋 (lín) «зарин», де склад 沙 (shā) - «пісок», а 淋 (lín) - «поливати, зрошувати».

Найбільша кількість звукових запозичень припадати на англійську мову, що пояснюється багаторічної економічної і політичної залежністю феодального Китаю від англійського і американського імперіалізму. У китайську військову лексику з англійської мови проникли, наприклад, такі звукові запозичення: 坦 (tǎn) 克 (kè) (tank) «танк», 引 (yǐn) 擎 (qíng) (engine) «двигун, мотор», 利 (lì) 德 (dé) 特 (tè) (lyddit e) «Лідді».

Звукові запозичення в китайській мові прагнуть зробити більш зрозумілими, ввести їх в певні лексико-граматичні розряди слів. Практично це проявляється в

приєднанні до значної частини запозичених слів односкладових і більш складних слів, що виражають певні родові поняття. Односкладові або, що значно рідше, багатоскладові класифікують властивістю, тобто вказують, до якої групи або класу понять відноситься дане звукове запозичення. В результаті такого з'єднання виходять слова-гібриди, що складаються з запозиченої основи і китайського словоутворювального (класифікуючого) елемента 摩 (mó) 托 (tuō) 车 (chē) «мотоцикл, дрезина», 吉 (jí) 普 (pǔ) 车 (chē) «джип», 路 (lù) 易 (yì) 士 (shì) 气 (qì) «люізіт».

У китайській мові звукові запозичення найчастіше спостерігаються в тих випадках, коли іншомовне слово не піддається розкладанню на значущі частини.

2.3.1. Стилістичні особливості

До військових матеріалів в широкому значенні цього тексту, з якими доводиться мати справу перекладачеві-референту, як правило відносять військово-художні матеріали, військово-публіцистичні та військово-політичні матеріали, військово-наукові та військово-технічні матеріали, акти військовослужбовця управління (різні військовослужбовці документи). До саме військовослужбових матеріалів прийнято відносити науково-технічні матеріали та акти управління, пов'язані з життям і роботою військ і бойових установ збройних сил. Військово-художня белетристика, військовослужбовець публіцистика і військово-політичні матеріали вважаються військовослужбовцями тільки з власної цілеспрямованості і темі і в провідному володіють що рисами, які взагалі притаманні всім суспільно-політичним, публіцистичним і художнім словами. Наприклад: xiàn; 现 dài; 代 de; 的 bù; 步 bīng; 兵 zhuāng; 装 bèi; 备 yǒu; 有 gè; 各种 现代 技术 兵器, yǒugāodùdekuàisùlìhégāodùdejī; 有 高度 的 快速 力 和 高度 的 机动性. «Сучасна піхота володіє різними видами озброєння, яка вважається неймовірно швидкісним і маневреним ».

При аналізі індивідуальностей військово-художніх матеріалів і матеріалів військово-публіцистичного та політичного напрямку китайською мовою, перш за все, йде по стопах направити турботу на те, власне що в їх тим більше широко ви-

користовуються звичайні методи і способи китайської буржуазної літератури і преси, що відрізняється дикої мілітаристської пропагандою, вихваляннням бойових теорій, прищепленням відчуття гордості до держав і народів соціалістичного табору, навмисної психологічної розфарбуванням військовослужбовця ситуації, тим більше ситуації розвитку збройних сил Китаю. Яскравий зразок: ... zhǎn; 展 kāi; 开 le; 了 è; 恶 dú; 毒 de; 的 fǎn; 反 liè; 列 níng; 宁, fán; 凡 sū; 苏 huó; 活 dòng; 动 ... «... прояв отруйних антиленінські і антирадянського руху ... »

Всі військові переклади відрізняються від кожних інших перекладів насичених особливою військовою термінологєю. (Горелов В. И. 1984, с. 41) Широким впровадженням військової науково-технічної термінології, наявністю конкретного числа змінно-стійких і стійких словосполучень, властивих лише тільки для військової сфери спілкування, безліччю військової номенклатури і особливих зменшень і відносних позначень, що застосовуються лише тільки в спецефічно-військових матеріалах, а з точки зору синтаксису - широким впровадженням еліптичних (особливо в ввійськовій документації) і клішірованних систем, бідністю тимчасових дієслівних форм, стислій формою вираження, впровадженням зсередини 1-го пропозиції численних паралельних систем, втілених інфінітівнимі і причетними оборотами. suǒyòngdànyàowéiměizhìsìshíhá; 所 用 但 要 为 美 制 四十 毫米 枪榴弹 .qiāngliúdànzhuāngyǒuyígèhùnhé; 枪榴弹 装有 一个 混合 碎片 杀伤 空心 装 药 战 斗 部 分 .cǐwài; 此 外 , háikězhuāngzhìzhàomíng; 还 可 装 置 照 明 , ránshāohéyānmùzhàndòubùfen; 燃烧 和 烟幕 战斗 部分. «як боєприпасу 40-мм американська гвинтівкова лимонка. Лимонка містить комбіновану осколково-кумулятивну бойову частка. Крім такого, вона має можливість готуватися освітлювальними, запальними і димовими бойовими частинами ». Все це пов'язано з конкретною активним навантаженням, що характеризує військовослужбовця сферу спілкування: стислість, ясність і конкретність формулювань, точність і чіткість викладу, власне що гарантує закономірну черговість викладу, стрункість зведення, точне відмежування однієї думки від іншої, легкість сприйняття переданої інформації.

Головні засади, методи, способи і методи перекладу взагалі і особливого перекладу зокрема властиві і для військовослужбового перекладу. Втім в міць інший комунікативно-функціональної напрямку дана картина перекладу володіє специфічними рисами, пов'язаними з особливостями манери, лексики і граматики мови китайських бойових матеріалів.

У військовому перекладі досить величезне значення містить точність перекладу, щоб стати базою для прийняття вагомих висновків, проведення бойових операцій і т. Д. В наслідок цього адекватність перекладу бойових матеріалів має на увазі не лише тільки вірну передачу змісту матеріалу, але і більше копітку передачу його структурної форми, близько проходження частин і розташування та послідовності викладу і ряд інших факторів, які можуть здаватися непотрібними, формальними, але мають велике значення для військового фахівця. Наприклад, в бойових документах порядок проходження пунктів і підпунктів, їх позначення (арабськими цифрами і буквами латинського алфавіту), точність передачі дат і часу, координат, географічних назв, нумерація і найменування частин і підрозділів та інші дані.

Підводячи короткий підсумок, можна виділити наступне, що особливістю

перекладу військових матеріалів є стислість, чіткість і конкретність формулювань, точність і ясність викладу, що забезпечує логічну послідовність викладу, стрункість побудови, чітке відмежування однієї думки від іншої, легкість сприйняття переданої інформації, що характеризує військову сферу спілкування.

Перейдемо до розгляду стилістичних і лексико-граматичних особливостей перекладу китайських військових матеріалів.

Одним з вагомих завдань заслуги адекватності перекладу вважається надання манери оригіналу. Стилістичний нюанс перекладу полягає в правильному підборі лексико-граматичних засобів у відповідності до спільної функціонально-комунікативної тенденції оригіналу із урахуванням існуючих літературних норм мови, на якій робиться переклад. Манера військових матеріалів не рахується однорідним.

У китайських військових матеріалах існує 2 віяння викладу матеріалу: або сухою офіційно-канцелярською мовою з впровадженням занадто великих, нерідко архаїчних зворотів і систем, або звичайною, розмовною мовою. Наприклад, ці визначення як «танк» tǎn; 坦 kè; 克, «артилерія» pào; 炮 bīng; 兵, ракета «Найк» "nài; 奈 kè; 克" - wǔ; 武 dǎo; 导 dàn; 弹. Останні направленість відзначається в провідному в бойових і військово-технічних матеріалах, розрахованих на рядовий і унтер офіцерський склад невідкладної служби.

Ця тенденція пов'язана в першу чергу з невисоким рівнем спільної і технічної підготовки призовників, значить, із потягом створити сухі офіційні статутні матеріали і складні технічні інструкції більше відомими і дешевими для провідної маси військових. Майже всі китайські військовослужбові матеріали пояснюють за допомогою картинок, таблиць, схем і діаграм, що допомагають довести до читача сутність викладеного питання. У всіх випадках перекладач зобов'язаний прагнути передати сенс першотвору, застосовуючи, українську або ж інші мови, військова манера викладу належних матеріалів, нейтралізуючи українською мовою наявну нерідко в оригіналі зайву образність і фамільярно-розмовні і арготичні складові, наприклад які не властиві для українських військових матеріалів. Манера викладу українською мовою зобов'язана відповідати нормам мови, прийнятим для відповідного вигляду матеріалу. (Курдюмов В. А. 2005, с. 576)

Звідси й висновок що у китайських військових матеріалах існує 2 віяння викладу матеріалу: або сухою офіційно-канцелярською мовою з впровадженням занадто великих, нерідко архаїчних зворотів і систем, або звичайною, розмовною мовою.

В одному ряду з спільними рисами, зумовленими єдиним лінгвістичним механізмом перекладацької роботи, окремі види перекладу можуть мати і значущі своєрідні особливості: модифікований процес перекладу, давати особливий сенс досягненню еквівалентності на найвищому рівні або, візаві, допускати відмінності від максимально можливого ступеня смислової спільності, підключати деякі елементи адаптивного транскодування і т.п. Ці особливості викликають потребу у

військовослужбовця систематизації видів перекладацької роботи (видів перекладу) і детального вивчення специфічності всякого вигляду.

Китайські лінгвісти визнають, що фразеологізми виключно глибоко проникли в лад китайської мови. Вони відносять їх до розряду «комори багатства мови», а також називають «основою культурологічного ресурсу». На їхню думку, систематичне використання таких «багатств» дозволяє застосувати їх на благо сучасній політиці, економіці, культурі, освіті та іншим сферам нашого життя. Вони відзначають, що при налагодженні взаємин двох і більше культур, ці елементи, безумовно, будуть мати дуже важливе значення для міжкультурного діалогу .

У сучасному літературному китайській мові фразеологізми виступають в якості «джерел знань», які допомагають зрозуміти і освоїти самобутню китайську культуру. (Казакова Т. А. 2001, с. 310). Безумовно, даний факт вказує на те, як так звана «китайська специфіка» (властиві тільки Китаю реалії, історичні та політичні події, а також філософські думки і ідеї) знаходить відображення в идиоматике китайської мови.

Як справедливо зазначає І. В. Войцехович, фразеологізми - це «кузня високої естетичної моралі і моральності» . Ще в давні часи знання китайських ідіом служило формальним показником не тільки високого рівня освіти, а й значних моральних якостей людини. Дана тенденція зберігається в Китаї і в даний час.

Не можна залишити без уваги також і той факт, що фразеологізми в сучасній китайській культурі дають авторам натхнення для написання книг, театральних постановок, фільмів і серіалів, оскільки застосування традиційної идиоматики має позитивний ефект і викликає у глядача симпатію.

Також може мати місце використання фразеологізмів в ході створення твору мистецтва, наприклад традиційної китайської каліграфії, а також включення традиційної идиоматики в абсолютно новий зміст, що дозволить фразеологизму реалізувати себе по-новому в сучасних умовах.

Проведене дослідження показало, що поряд із всебічним вивченням фразеології китайського мови вивчення фразеологізмів військової тематики вітчизняними і зарубіжними лінгвістами було приділено незначну увагу. Практично відсутні те-

матичні видання з даної теми, а нечисленні публікації мають несистемний характер, що і вплинуло на вибір теми даного дослідження.

Таким чином, автору видається доцільним розглянути проблематику дослідження фразеологізмів військової тематики китайської мови, вивчивши історичний аспект розвитку китайської фразеології в Китаї і за кордоном, виділити фразеологію військової тематики китайської мови, описати властиві їй специфічні характеристики.

2.3.2.Лексичні особливості перекладу військових матеріалів

Військову лексику прийнято поділяти на три основні групи: військову термінологію, що означає поняття, які пов'язані безпосередньо з військовою справою, збройними силами, способами ведення збройної боротьби і т.д.; військово-технічну термінологію, яка включає науково-технічні терміни; і емоційно-забарвлену військову лексику (сленг), представлену словами і сполученнями, які часто вживаються в основному в усній розмовній мові військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів. Правильний переклад військових матеріалів залежить значною мірою від правильного перекладу термінів, так як більшу частину військової лексики займають військові і військово-технічні терміни, що несуть максимальне смислове навантаження. Стилістичні особливості перекладу військових матеріалів - однією з найважливіших проблем досягнення адекватності перекладу є передача стилю оригіналу. (Кротевич Є. В. 1957, с. 235).

Стилістичний аспект перекладу полягає в правильному підборі лексико-граматичних засобів відповідно до загальної функціонально-комунікативної спрямованістю оригіналу і з урахуванням існуючих літературних норм мови, на якому робиться переклад. Стиль військових матеріалів не є однорідним. У ряді військових матеріалів існує дві тенденції викладу матеріалу: або сухою офіційно-канцелярською мовою з використанням громіздких, часто архаїчних зворотів і конструкцій, або простою, розмовною, часом фамільярною мовою. Остання тенденція відзначається в основному в військових і військово-технічних матеріалах,

розрахованих на рядовий і унтер-офіцерській склад. Ця тенденція пов'язана в першу чергу з низьким рівнем загальної та технічної підготовки, а отже, і з прагненням зробити сухі офіційні статутні матеріали і важкі технічні настанови більш популярними і доступними для основної маси військовослужбовців. Через це багато військових матеріалів пояснюють ілюстраціями, таблицями, схемами і діаграмами, що допомагають довести до читача суть викладеного питання. У всіх випадках перекладач повинен прагнути передати матеріал оригіналу, використовуючи український військовий стиль викладу відповідних матеріалів, нейтралізуючи українською мовою наявну часто в оригіналі зайву образність і фамільярно-розмовні і жаргонні елементи, так як вони не характерні для українських військових матеріалів. Стиль викладу українською мовою повинен відповідати нормам української військової мови, прийнятим для відповідного виду матеріалу.

2.4. Іншомовні запозичення та жаргонізми китайській військовій лексиці.

В залежності від сфери застосування військові терміни поділяють на : загальноприйнятні, відомі широким верствам населення(步枪 гвинтівка) і вузькоспеціальні, відомі, як правило спеціалістам військової справи, або одній з її галузей.

Неофіційні еквіваленти військових термінів застосовуються головним чином у військовій публіцистиці і розмовній мові(фугаска і фугасний снаряд, зенітка і зенітна установка) .

В китайській військовій лексиці до неофіційними еквівалентами є скорочення (步兵学校 - військове училище) і більшість звукових запозичень.

До військових жаргонізмів відносяться емоційно забарвлені слова і словосполучення, зрозумілі, як правило, лише вузькому колу військовослужбовців, наприклад:下蛋 - скидати бомби (буквально - відкладати яйця).

Переклад військових жаргонізмів в наслідок їх метафоричного новохарактеру, вузької сфери застосування, а також за відсутності їх в словниках завдає певних труднощів. В тексті вони зазвичай беруться у лапки, що полегшує визначення слів, що застосовуються у переносному значенні.

Військові терміни, їх неофіційні еквіваленти і жаргонізми тісно пов'язані між собою. Часто вони утворюють синонімічні ряди, характеризуючи різні сторони військового поняття.

Питання про іншомовних запозиченнях в китайській мові взагалі і в його військової лексиці зокрема має важливе, в практичному відношенні значення.(Митчелл П. Д., Сысуев В. А. 2014, с.55-59) Запозичення іноземної лексики йде по двох каналах: звукове запозичення і калькування.

У першому випадку запозичується зовнішня, звукова оболонка іншомовного слова, у другому його словотворча структура, тобто ознака поняття, покладений в основу його назви. Таким чином, до іншомовних запозичень відносяться всі лексичні одиниці, поява яких в одній мові пов'язане з копіюванням зовнішньої або внутрішньої структури відповідних прототипів в інших мовах.

При знайомстві з сучасною китайською мовою, зокрема з його військовою лексикою, різко впадає в очі вкрай незначну питому вагу звукових запозичень: в обширній військовой термінології на частку звукових запозичень припадає всього лише 30-40 термінів. Зазначена особливість стає більш очевидною, якщо порівняти китайську мову з європейськими мовами, в яких широко розповсюджені запозичення іншомовного походження.

В китайській мові, в якій основну масу складають двоскладові і трискладові мовні комплекси, вимова складних запозичень в деякій мірі протирічить вимовним нормам . Найбільша кількість звукових запозичень падає на англійську мову, що пояснюється багаторічною економічної і політичної залежністю в минулому феодального Китаю від англійського та американського імперіалізму.

Специфікою звукових запозичень в китайській мові є прагнення зробити їх більш зрозумілими, ввести їх у певні лексико-граматичні розряди слів. Практично це проявляється в приєднанні до значної частини запозичених слів односкладових і більш складних слів, що виражають певні родові поняття. Односкладові або, що значно рідше, складне слово має відомим класифікаційною властивістю, тобто вказує, до якої групи або класу понять відноситься дане звукове запозичення. В

результаті такого з'єднання виходять слова-гібриди, що складаються з запозиченої основи і китайського словотвірного елемента.

Китайська мова вдається до звуковим запозиченням найчастіше в тих випадках, коли іншомовне слово не піддається розкладанню на значущі частини.

По-перше, при запозиченні термінів, утворених від власних назв. Імена власні застосовуються для позначення індивідуальних предметів безвідносно до їх ознаками, тобто в основу їх назви не кладеться ознака, властивий даному предмету, що відіграє вирішальну роль при визначенні способу запозичення.

По-друге, для передачі назв зразків озброєння і бойової техніки іноземних армій. Назви такого роду в китайському тексті зазвичай беруться в лапки.

Майже всі звукові запозичення в китайській військовій лексиці мають самобутні синоніми. Між цими синонімічними парами йде боротьба за існування, за право монопольного позначення військового поняття або предмета. У цій боротьбі переможцем зазвичай виходить той термін, який більшою мірою відповідає точності і стислості.

Для транскрибування іноземних слів застосовується обмежене число ієрогліфів, які порівняно рідко виступають у складі повсякденних слів. Іноді для цієї мети спеціально створюються ієрогліфи, позбавлені будь-якого лексичного значення.

Найбільша кількість звукових запозичень падає на англійську мову.

У китайську військову лексику з англійської мови проникли наступні звукові запозичення:

- 坦克 - （tank） - Танк

- 雷达 - （radar） - Радар

-引擎 - （engine）- Мотор

З інших мов за допомогою транскрибування запозичені

такі терміни, як:

- 掩体 – (фр. capounierre) – капонір

- 喀秋莎 – (рос. «Катюша») – РСЗВ «Катюша»

-街垒 – (фр. barricade) – барикада

Довгий шлях пройшло італійське слово cannone - гармата, перш ніж воно у вигляді терміна **加**农炮 потрапило в китайську мову з Японії.

Як було вже сказано, другим каналом запозичення іноземної лексики є калькування, яке знаходить широке застосування в області створення спеціальної лексики китайської мови, бо науково-технічна, військова та інша спеціальна термінологія є тим лексичним пластом мови, в якому найяскравіше проявляються міжмовних спілкування.

При калькування іноземне слово або словосполучення піддається розкладанню на значущі частини, потім ці частини лексичного коплексу більш-менш точно переводяться на китайську мову, зберігаючи при цьому його словотворчу структуру.

Для китайської мови з його писемністю запозичення іноземних слів за допомогою калькування має більше значення, ніж звукове. Кальки, як і звукові запозичення, можуть бути прямими або непрямими.

До прямих кальками з англійської мови відносяться:

* **前三角**队形 – «стрій кутом до переду»

* 弹带 – патрона стрічка»

Значне місце займають кальки з відповідних термінів:

* **通信枢**纽 – вузол звя`зку

* 强击机群 – штурмова група

* **航空母**舰 – авіаносець

* 战术飞机 – тактична авіація

Терміни-кальки з інших європейських мов порівняно рідкісне явище в області китайської військової термінології. До непрямих кальками відносять англійські слова, які проникли в китайську мову через японську мову:

* **机**枪 – кулемет

* **炮**舰 – канонерка

До калькування китайську мову вдається і в тих випадках, коли потрібно передати назви зразків озброєння і бойової техніки капіталістичних країн. Їх переклад на українську мову є значні труднощі, тому що в українській мові, на

відміну від китайського, ці терміни головним чином транскрибуються. Тому для правильного розуміння необхідно знати їх буквальне значення.

Розглядаючи питання про іншомовні запозичення. Слід зупинитися на термінах, імпортованих з Японії. Японізми на відміну від звукових запозичень не здаються чужорідними дітьми в китайській родині. Справа в тому. що в період економічного і культурного розквіту Китаю (VI-VII століття) Японія запозичила ієрогліфічну писемність, а разом з нею велика кількість китайських слів. Проте з часом Японія, яка стала першою на шлях капіталістичного розвитку, обігнала феодальний Китай і зі споживача перетворилася для Китаю в постачальника науково-технічної і військової термінології. Причому для створення цієї термінології були використані китайське коріння (ієрогліфи).

У цьому відношенні китайська мова зіграв для Японії таку ж роль, як і класичні мови (латинська і грецька) для європейських країн. Подібність термінообороних прийомів, ідентичність в більшості випадків семантики кореневих морфем призводять до збереження ясною смислової структури термінів, при запозиченні лише змінюється їх вимову.

Таким чином, японізми займають проміжне положення між звуковими запозиченнями і кальками європейського походження. З першими їх об'єднує запозичення зовнішньої форми іншомовного терміна (правда, тут доречніше говорити про транслітерації, ніж про транскрипції), але відрізняє зміна фонетичного вигляду. Саме в силу цієї обставини японець і китаєць, як правило, розуміють написані ієрогліфом терміни, але не розуміють їх на слух. З другими їх ріднить збереження ознаки, покладеної в основу назви, але розрізняє відсутність необхідності передавати його своїми словотворчими засобами.

2.5. Абревіація в китайській військовій лексиці.

Абревіація — спосіб словотворення, що розвинувся у 20 ст. Це об'єднання скорочених основ, скорочених і повних основ, а також творення простого похідного слова шляхом довільного скорочення твірної одиниці . При абревіації, як і при складанні похідне утворюється шляхом злученням компонентів кількох слів.

Абревіація трьохскладових термінів завжди веде до створення двохскладових спрощень. Найчастіше опускається другий склад, рідше - перший. Останній склад опускається дуже рідко.(Коротков Н. Н. 1968, с.76). Це пояснюється тим, що він, як і суфікс, грає словоутворювальну роль і його випадання зазвичай призводить до ліквідації трьохскладових як окремих лексичних одиниць

Абревіація чотирьохскладових термінів призводить до випаденню одного або двох складів, тому можуть бути різні варіації. В результаті виходить абревіатура в два склади.

При абревіації термінів п'ятискладового складу опускаються три, а рідше два склади. В якості основного члена в п'ятискладовому терміні виступає останній склад, який володіє абстрактно-класифікуючими властивостями. З граматичної точки зору, він являється визначеним.

Шестискладові терміни в результаті абревіації пеетворюються в повні скорочення двохскладного складу або чьотирьохскладові визначні слова. При цьому майже не утворюються повні скорочення трьохскладової структури.

Найбільш розповсюдженими моделями освіти скорочених еквівалентів шестискладових словосполучень являється опущення по одному компоненту перших складових. особливим різновидом абревіації є об'єднання в лексичний комплекс двох, а іноді і більшого кількість близьких за значенням слів, що мають компонент. В результаті утворюються лексичні одиниці, у яких перші компоненти знаходяться в рівноправному синтаксичному співвідношенні.

Різноманіття типів абревіації аж ніяк не означає, що в процесі скорочення складних мовних одиниць відсутня системність. В основі цього процесу лежать певні закономірності семантичного та структурного порядку. Закономірність семантичного порядку виявляється в тому, що у складі скорочення зберігаються найважли-

віші у смисловому відношенні компоненти, які дають можливість найбільш чітко висловити внутрішню форму скорочуваного терміна.

Кілька слів про іншу закономірності семантичного порядку. У тих випадках, коли перед основним членом є кілька визначень, уточнюючих його значення, тенденція до досягнення стислості призводить до випадання, як

правило, найближчих до нього визначень і збереженню першого. Це пояснюється тим, що перше визначення позначає звичайно останній видовий ознака на який падає основна смислова функція. (Балабін В. В. 2008, с. 587) Інакше кажучи, наступні видові ознаки, ще більш звужують семантичні межі родового поняття, поглинають при абревіації попередні, більш загальні й абстрактні видові ознаки даного поняття.

Отже можна зробити наступний висновок: китайська військова лексика в структурному відношенні тяжіє до чотирьохскладових термінів, великою кількістю абревіацій, багатою синонімією, а в плані запозичення - перевагою калькування над звуковим запозиченням. При калькування іноземне слово або словосполучення піддається розкладанню на значущі частини, які потім більш-менш точно переводяться на китайську мову, зберігаючи при цьому вихідну словотворчу структуру.

Висновки до Розділу II

Результати аналізу даних показують, що для успішного виконання завдання (а саме перекладу військової лексики та термінів й жаргонізмів), перекладач повинен володіти військовим сленгом та бути обізнаним у військовій справі , а також знати характеристики іноземних збройних сил. Крім того, маючи справу з військовими перекладами сленгу потрібно не тільки знати та розуміти іноземну мову , але також вміти знайти відповідники у рідній мові. Тому переклад сленгу - одне з найскладніших завдань військового перекладу. Військовий сленг має дуже великий обсяг. Адже він охоплює більшість сфер Китаю. Майже всі поняття, види власності, зброя, військова техніка має назви як літературні, так і неформальні мови. Це пов'язано з необхідністю короткого позначення предмети та явища в побуті та професіонал діяльність військовослужбовців. Крім того, військовий сленг сприяє розвитку зближення військовослужбовців, які раніше належали до Росії різні соціальні групи.

Відомо, що військовий сленг формується різними способами:

• лексико-семантичне словотворення;

• морфологічне словотворення;

• (зменшення, перетворення);

• поява фразеологічних одиниць;

• запозичення з іноземних мов;

• територіальні діалекти англійської мови.

РОЗДІЛ ІІІ.

Основні методи перекладу Військової лексики у сучасних реаліях

Саме шляхом вивчення останніх тенденцій перекладу військових текстів вийшло виділити основні й найчастіше вживанні типи перекладу такого роду матеріалів, а саме це Запозичення, Словотвір та Морфемна контракція

3.1. **Запозичення**

Запозичення (**外来**) - фраза сторонньої мови (слово, морфема, синтаксична система і ін.), Яка була перенесена з 1 мови до іншої в результаті мовних контактів, а ще сам процес переходу складових 1 мови в іншу. Коли текст заходить в мові іншого народу з одночасним запозиченням свіжого предмета або ж думки, то сенс цього тексту не змінюється; але в разі входження свіжого тексту як синонім до вже існуючого в мові тексту, між даними синонімами трапляється розмежуванновніння значень і є зсуви в початковій семантиці. Ці запозичення часом називають вторгненнями.Як правило запозичуються тексту і морфеми (суфікси, приставки, коріння), а рідше - синтаксичні та фразеологічні вирази. Запозичення окремих звуків і словотворчих морфем трапляється в процесі їх вторинного виділення з конкретного числа взятих текстів.

Досить нерідко має можливість відбуватися запозичення значень (слово купує сенс, яке містить його іншомовний співвідношення. Наприклад: політичні думки «правий» (**右派** - праві - прямий переклад смислового значення), «лівий» (**左派** - ліві - сталася та ж пріспособленіеадаптація - прямий переклад) взято з французької мови - droit, gauche: за часів французької буржуазної революції в Конвенті невеликі жирондисти сиділи праворуч, а прихильники конструктивних вчинків монтаньяри - зліва) . Запозичення адаптуються до системи мови-позичальниці, а часом так нею засвоюються, власне що іншомовне походження цих текстів не відчувається носіями мови і має місце бути тільки з підтримкою етимологічного аналізу.

Можливо відзначити саме 2 головні передумови виникнення іншомовних запозичень в китайській мові. 1-а потреба в оновленні лексичної системи, підміни давніх лексичних одиниць, потьмяніли власну виразність, на свіжі, виразні. 2-а – це потреба вираження свіжих значень . Це потрібно брати до уваги, тим більше коли мова йде про найсвіжіші запозичення, тренда часу, моду на все закордонне, в що кількості на іншомовні тексту і вирази. Варто зазначити, що основною причиною несприйнятливості китайської мови до звукових запозичень, які проникають в неї головним-чином через писемність, є ієрогліфічний характер письма, закріплення заокремими складами певних значень. Інакше кажучи, для китайця кожен склад, позначений тим чи іншим ієрогліфом, є не тільки фонетичною, але й смисловою одиницею. Використання ієрогліфів для запису звукових запозичень, так чи інакше, веде до втрати ясного внутрішнього мотивування терміна, що виник в іншомовній сфері. Внаслідок цього термін стає важким для розуміння і запам’ятовування, тому що його буквальний зміст не має нічого спільного з дійсним значенням. Деяку роль в негативній реакції китайської мови на звукові запозичення відіграють і фонетичні чинники. Складовий характер китайської мови, силабізм її звукової системи, подовжуючий фонетичний склад іншомовного слова за рахунок вставляння після кожного приголосного голосного, часто призводить до появи складних, громіздких лексичних одиниць, не зовсім зручних для мовного спілкування. Крім того, в китайській мові, в якій основну масу становлять двоскладові і трискладові мовні комплекси, вимова складних запозичень в деякій мірі суперечить вимовним нормам китайської мови, порушує ритміко-мелодійний малюнок мовлення (наприклад,**斯特莫**维克 sītèmòwéikè «штурмовик»). Необхідність вимови таких запозичень разом, без ритмічних пауз, підкреслює їх чужорідний характер, представляє певні труднощі для артикуляційної бази китайської мови.

Приклади

军事招募山姆大叔 **弦理**论的应用。

У цьому реченні 山姆大叔 й є запозиченням, «Дядько Сем» це символ американської влади що кожного року все більше набирає популярності та замінює першочергове висловлювання.

巴黎卡特[Bālí kǎtè]

Ще один приклад запозичення що тільки починає набирати популярності у китайській військовій лексиці, але вже присутнє у текстах.

Специфікація запозичення в сучасній китайській мові

Очевидно, що запозичення іноземної лексики відбувається трьома способами: запозиченням звуку, графічним запозиченням і відстеженням. У разі звукового запозичення запозиченим є звукова оболонка слова, його зовнішній компонент, в разі простеження - його словотворча структура, т. Е Знак концепту, що лежить в основі його назви. Графічні запозичення здатні зберігати зовнішню і внутрішню складові іноземного слова .

Таким чином, іншомовні запозичення включають в себе всі лексичні одиниці, поява яких в одній мові пов'язане з копіюванням зовнішньої або внутрішньої структури відповідних слів-прототипів з інших мов .

Запозичення як складова частина словникового запасу перебувають у процесі зміни і розвитку, можуть змінювати свою форму. Можна запозичити не тільки слова, а й елементи іноземних слів.

Хоча кількість іноземних запозичень на китайській мові зростає з кожним днем, воно не таке велике, як на українській, російській та інших мовах. Цей лінгвістичний факт пояснюється двома основними причинами: по-перше, більш ніж трьохтисячолітньої історією феодального ладу в Китаї, як наслідок - відносної секретністю Китаю; по-друге, лінгвістичні причини, наприклад ієрогліфічне письмо і ін. .

Розглядаючи процес запозичення, слід зазначити, що цей процес стосовно китайської мови має свої індивідуальні аспекти, які суттєво відрізняються від багатьох інших мов світу. До таких аспектів відноситься, наприклад, запозичення китайської лексики з японського та ін.

Приклад 1

近日，驻韩美军接收最新改进型的 M1A2 SEP V3“艾布拉姆斯”主战坦克，正式代号为 M1A2C 主战坦克。此前，美海军陆战队发布声明，逐渐淘汰装备的 M1A1HA“艾布拉姆斯”主战坦克，并彻底裁撤坦克部队，转型为一支轻型装甲部队。这两种不同表态，让“艾布拉姆斯”陷入尴尬境地，这种曾叱咤风云的“铁甲巨兽”还能驰骋多久？

M1 艾布拉姆斯- M1 Abrams

Приклад 2

X-37B 轨道试验飞行器可以作为空间预备指挥所、太空侦察监视与预警平台，因此具有很大的军事利用潜质。

试验机- Boeing X-37

Приклад 3

903 项目地效飞行器是苏联在冷战后期设计的一款高速水面反舰武器，它有着一个更为人熟知的名称——“里海怪物”。目前这台仅存的大型地效飞行器将在位于俄罗斯达吉斯坦共和国杰尔宾特的“爱国者”公园进行展出。

里海怪物 - Каспийский монстр

Приклад 4

前段时间，俄罗斯国防部公开了 S-70“猎人-B”无人机首飞时的视频，这引发了外界广泛关注。这也产生了一系列疑问，它用没用推力矢量发动机？它算不算“第六代战机”？它是不是距离实战很远？那么，猎人-B 到底是个什么状态，今天我们来一探究竟。

S-70“猎人”- С-70 "Охотник"

3.2.Словотвір

Можна заявити, власне що словотвір - це свого роду пристрій створення номінатівніх одиниць, принципова сфера номінатівной роботи мови.Згідно поширеної і з цього класичної точки зору в системі словотвору окремих мов виділяють і нерідко протиставляють один одному 2 класу лексичних одиниць - важкі тексту і тексту похідні. Втім важкі тексту, розроблені способомсловосложенія (> корнесложенія), співвідносяться з словомаффіксальніми, сложносокращенніми, редупліцірованніми як лексичними одиницями, розробленими іншими способами: аффиксацией, контракция, редуплікація. (Латышев Л. К. . 2000, с. 263-270) Тексту китайської мови як номінативні одиниці складаються в мові текстів, коренів, афіксів.Система словотворчих засобів по ступеня десемантізації вихідного лексичного сенсу бути представлена в належному вигляді:

1) повнозначна морфема, містить статус тексту або ж кореня;

2) повнозначна морфема, містить статус схожою компонента в словах конкретного лексичного ряду;

3) напіваффіксів;

4) афікс.

Насиченість визначеннями вважається однією з визначальних даних військово-технічного слова. У військово-технічному тексті частка термінологічної лексики становить не більше ніж 25%, а провідну частку лексики становлять загальнонаукові, загальнотехнічні і загальновживані слова (中 (zhōng) 国 (guó) 基 (jī) 本 (běn) 战 (zhàn) 斗 (dòu)坦 (tǎn) 克 (kè) 是 (shì) T-59 式 (shì) 中 (zhōng) 型 (xíng) 坦 (tǎn) 克 (kè) «середній танк на подобі Т-59 вважається головним бойовим танком ВС КНР»). В наслідок цього військово-технічну лексику можна розділити на термінологічну і нетермінологіческой, до якої відносять загальнонаукову, загальнотехнічну і загальновживану лексику. Це поділ і класифікація в знайомої мірою умовні через рухливості лексики, процесу постійної її поповнення свіжими оди-

ницями, уменьшеннями (内 (nèi) 燃 (rán) 发 (fā) 动 (dòng) 机 (jī) движок внутрішнього згоряння = 内 (nèi)燃 (rán) 机 (jī), 燃 (rán) 气 (qì) 涡 (wō) 轮 (lún) 发 (fā) 动 (dòng) 机 (jī) газотурбінний двигун = 燃 (rán) 气 (qì) 轮 (lún) 机 (jī)). А ще через багатозначності текстів (термін «міна» вважається неоднозначним, в наслідок цього для його передачі в китайській мові наявний 3 еквівалента: 地 (dì) 雷 (léi) - «інженерна міна досл .:« наземний грім », 水 (shuǐ) 雷 (léi) - «морська міна», 迫 (pǎi) 击 (jī) 炮 (pào) 弹 (dàn) - «снаряд для перестрілки з міномета», йде по стопах позначити, власне що сам по собі термін «міна»еквівалента в китайській мові не має). Це все дає їм можливість працювати в різних шарах лексичного складу мови.

У вираженні і називання терминировать їм думки (процесу, появи, предмета) термін характеризується: наявністю визначення (дефініції); точністю семантики; незалежністю; стилістичної нейтральністю (відсутність експресії); стислістю, а ще легкістю функціонування в різноманітних словоформах і можливістю поєднуватися з мовним оточенням (іноді цю характеристику терміна називають його системністю). За межами власної термінологічної системи термін позбавляється даних даних.

Властивим для всіх військово-технічної термінології вважається ще абсолютне домінування ділової властивості, тобто опису різноманітних технічних приладів та правил їх експлуатації. До слів та¬кого сімейства відносяться, перш за все всілякі інструкції по видам бойової техніки і озброєння, опису свіжих видів озброєння і бойової техніки в особливих изда¬ніях і у військово-технічній періодиці. Яскравий що зразок: ТО-55 型 喷火 坦克 同 一般 坦克 没有 任何 区别 (xíngpēnhuǒtǎnkètóngyībāntǎnkè). 它 有 一 闷 (tāyǒuyīmèn) 100 毫米 火炮 和 双向 文 一定 装置 (háomǐhuǒpàohéshuāngxiàngwényí). 喷火 坦克 火炮 的 最大 标尺 距离 是 (pēnhuǒtǎnkèhuǒpàodezuìdàbiāoc) 6,900 米 (mǐ), 如果 用 高低 水准 器 从 遮蔽 阵地 射击 (rúguǒyònggāodīshuǐzhǔnqìcóngz), 最大 标尺 距离 是 (zuìdàbiāochǐjùlíshì) 14,600 米 (mǐ). 喷 火 坦克 火炮 使用 穿甲 弹 的 直射 距离 是

(pēnhuǒtǎnkèhuǒpàoshǐyòngchuān) 1,000 米 (mǐ), 而 使用 杀伤 爆破 榴弹 的 直射 距离 是 (érshǐyòngshāshāngbàopòliúdànd) 1,100 米. 火炮 的 射速 每 分钟 达 7 发. «ТО-55 (танк вогнеметний) буквально нічим не відрізняється від простогообичного танка. Він облаштований 100-мм знаряддям, стабілізованою в 2-ух площинах. Велика прицільна дальність становить 6900 м, і в разі якщо танк веде полум'я з замкнутих позицій, використовуючи бічний ступінь, застосовуючи штатний приціл - 14600 м. Дистанція прямого пострілу з танкової гармати бронебійним снарядом дорівнює 1000 м, а осколково-фугасної гранатою - 1100 м. скорострільність гармати - до 7 пострілів м хвилину ».

Особливістю прогресивної китайської військовослужбовця лексики в проекті її складової структури вважаються, для початку, домінуюча роль четирёхсложних визначень і, по-2-х, малозначне чисельність односкладових визначень. Виготовлений опитування тест складової структури військовослужбовця лексики схвалив це: 1-е простір за чисельністю займають четирёхсложние визначення (32.5%), слідом за тим йдуть по стопах пятісложние (20%), трискладові (12.5%), шестісложние (12%), двоскладові (9.5%), семісложние (7%), восьмісложние (3.5%), десятісложние (2%), десятісложние (0.8%) та односкладові (0.2%). (Семенас А. Л. 2005, с. 310).

Становлення військовослужбовця справи сполучається з виходом у світ свіжих і диференціацією давніх думок. Диференціація бойових думок йде по найбільш різним симптомам, в результаті буває помічена величезна чисельність визначень важкою структури, які з'єднуються в лексико-семантичні розряди. Так, наприклад, поняття «артилерія», передане терміном 炮 (pào) 兵 (bīng), можна класифікувати за калібром (大 (dà) 口 (kǒu) 径 (jìng) 炮 (pào) 兵 (bīng) «артилерія Великого калібру », 小 (xiǎo) 口 (kǒu) 径 (jìng) 炮 (pào) 兵 (bīng)« артилерія дрібного калібру »), організаційної пристосування (帅 (shuài) 炮 (pào) 兵 (bīng)« дивизионная артилерія », 军(jūn) 炮 (pào) 兵 (bīng) «корпусні артилерія»), методиці пересування (机 (jī) 械 (xiè) 化 (huà) 炮 (pào) 兵 (bīng) «артилерія на механічній тязі», 驮 (tuó) 载

(zǎi) 炮 (pào) 兵 (bīng) «вьючная артилерія»), типам знарядь (加 (jiā) 农 (nóng) 炮 (pào) 兵 (bīng) «гарматна артилерія», 配 (pèi) 属 (shǔ) 炮 (pào) 兵 (bīng) «приданная артилерія» 支 (zhī) 援 (yuán) 炮 (pào) 兵 (bīng) «підтримуюча артилерія»), вподоби траєкторії снаряда (平 (píng) 射 (shè) 炮 (pào) 兵 (bīng) «артилерія настильного полум'я», 曲 (qū) 射 (shè) 炮 (pào) 兵 (bīng) «артилерія підвісного вогню»), простору установки (舰 (jiàn) 上 (shàng) 炮 (pào)兵 (bīng) «корабельна артилерія», 坦 (tǎn) 克 (kè) 炮 (pào) 兵 (bīng) «танкова артилерія») і по багатьом іншим симптомам.

Як видно з наведеного прикладу, диференціація бойових думок, з одного боку, веде до нарощування термінологічного фонду за рахунок створення в провідному термінів-словосполучень (часто четирёхсложного складу) і, з іншого боку, працює грунтом подальшої класифікації всієї термінології в цілому. Визначення, що здалося на основі диференціації такого або ж іншої думки, мають однотипну структуру, вважаються за своїм характером визначальними, їх зміст щодо просто виводиться з буквального значення компонент і порівняння з найближайшімі членами власного сімейства.

Як було сказано вище, 2-а індивідуальність китайської військової лексики в проекті складової структури - надзвичайно малозначне чисельність односкладових визначень. Їх налічується трохи більше 10: 枪 (qiāng) «вогнепальна зброя калібру до 20 мм», 炮 (pào) «вогнепальна зброя калібру більше 20 мм», 军 (jūn) «корпус», «армія», 帅 (shuài) «дивізія »,« бригада », 团 (tuán)« полк », 营 (yíng)« батальйон », 连 (lián)« рота », 排 (pái)« взвод », 班 (bān)« відділення », 兵 (bīng) «солдат», 舰 (jiàn) «судно водотоннажністю понад 500 тонн», 船 (chuán) «судно водотоннажністю до 500 тонн». Дана індивідуальність робиться ще більше видимої на тлі складової структури домашньої лексики, де односкладові кореневі тексту оформляють 21%.

В ході історичного становлення китайську мову перебіг від односложной до двоскладової формі тексту, щоб в якійсь мірі обмежити зрослу полисемию і омо-

нимию кореневих текстів. Об'єктивно це призвело до що, власне що важливе чисельність давніх односкладових визначень було заманити двоскладовою еквівалентами, які в ряді випадків закріплювали всілякі сенсу однослогі: 战 (zhàn) **争** (zhēng) замість 战 (zhàn) «війна», 战 (zhàn) **斗** (dòu) замість 战 (zhàn) «бій», **子** (zǐ) 弹 (dàn) замість 弹 (dàn) «куля», **射** (shè) 击 (jī) замість **射** (shè) «стріляти». [8; 78]

Потяг до двоскладової формі обумовлює важливу залежність нечисленних односкладових визначень від контексту і послеслогового дизайну: вони як правило використовуються з визначенням (**炮** (pào) **兵** (bīng) 连 (lián) «піхотна рота», **坦** (tǎn) **克** (kè) **跑** (pǎo) «танкова гармата») або ж послеслогом (营 (yíng) **里** (lǐ) «в батальна», 枪 (qiāng) **上**

3.3 Морфемна контракція

Морфемна контракція це процес набору поліморфного слова або освіти не дуже значущих компонентів (морфем) в китайській мові . Даній термін ввів у російській термінології І. Д. Кленін. Раніше роботах був зафіксований термін «складове скорочення», білок становив понад фонетичну сторону прояви, в той час скорочення, що стоїть за його власною суттю, є семантико-морфологічними процесом. Багато попередніх дій в роботах, віднесених до морфемним скорочень, періодично чергуються , коли характеризує прояв, щоб наблизитися до термінів «абревіатура» і «абревіатура», ми будемо використовуватив повній мірі. (Анкин, А. 2009, с. 26). Однак використовувати явно китайську мову не називає правильно, обривки, в першу чергу, від форми слова, прийнятої за додаткову абревіатуру, практично нерозумно вводити значення качана-качана (ну, одного з голови умів прискорили це складання,варто враховувати появу деяких явищ в китайськіймові.

Приклад 1

931**年**11**月**25**日**，**由**红 1 军团红军军官学校第 1 **分校、第** 3 **分校和**红 3 军团随营学校合并而成。校址在江西瑞金。中央军事政治学校为红军培养了大批干部，仅

1～4 期就为部队输送排以上军政干部 6200 余名。1933 年 10 月 17 日，该校分编为中央红军大学、彭杨步兵学校、公略步兵学校、特科学校、游击队干部学校等 8 所学校。

军事政治学校

Приклад 2

自走炮與戰車在外型上有相似之處，有些戰車的設計也以提供步兵火力支援為主要任務之一，但自行火炮本质上仍与坦克不同。

自行火炮

Приклад 3

自第一次世界大战后，潛艇得到广泛運用，擔任许多大国海军的重要位置，其功能包括攻击敌人军舰或潜艇、近岸保护、突破封锁、侦察和掩饰特种部队行動等。潜艇也被用于非軍事用途，如海洋科学研究、抢救财物、勘探开采、科学侦测、维护设备、搜索援救、海底电缆维修、毒品走私、水下旅游观光、学术调查等，超级富豪甚至用為海下移动豪宅。

Приклад 4

空降兵一词来源于军事，是指以伞降、机降方式投入地面作战的兵种或部队，习惯称伞兵。应用到管理中，空降兵是指企业直接从外部引入的高管人员。

机降

В результаті МК - це перетворення стійких словосполучень (синтаксичних одиниць), між частинами яких є синтаксичні зв’язки, в контекстуальних скороченнях та складних словах (лексичних одиницях), між частинами яких є морфеми.

Складені слова, на відміну від контекстуальних скорочень, розуміння яких повністю залежить від контексту (більше того, їх вживання передує написанню повної форми фрази), мають усі ознаки значущих слів і є повноцінними засобами лінгвістичного спілкування. Вони мають смислову цілісність; граматично оформлені (мають фонетичні, морфологічні та синтаксичні особливості, не відрізняючись за будовою від звичних складних слів); роздираються офіційним формантом 的;

прийняти граматичний дизайн як єдина лексична одиниця; брати участь у процесі словотворення; здатний до семантичного розвитку; належать до певної частини мови; синтаксично поєднується з іншими лексичними одиницями.

Морфемна контракція трискладових лексичних одиниць

В результаті контракції цього типу опускається одна морфема і, таким чином, незмінно виникає складноскорочене слово, що складається з двох морфем. Зазвичай опускається друга, рідше - перша морфема. Третя морфема опускається в рідкісних випадках.

飞机场 feijichang літати - машина - майданчик> 机场 jichang аеродром;

潜水 舰 qianshuijian занурюватися - вода - корабель> 潜舰 qianjian підводний човен;

外国 语录 поза - держава - мова> 外语 waiyu іноземну мову;

Зазвичай в процес контракції залучаються лише лексичні одиниці, що складаються з двоскладової яка б пояснила і односложной пояснює частин.

Морфемна контракція чотрискладвоих лексичних одиниць

При контракції цього типу зазвичай опускаються дві морфеми (рідше - одна) і, отже, утворюється складноскорочене слово, що складається з двох (рідше - трьох) морфем. При скороченні морфемного складу чотирискладовими лексичних одиниць зустрічаються різноманітні моделі перетворення їх структури. Найбільш продуктивна модель являє собою ту різновид контракції, при якій опускаються другий і четвертий компоненти лексичної одиниці.

北京大学 Beijing daxue північ - столиця - великий - знання> 北大 Beida Пекінський університет;

无线 电台 wuxiandiantai немає - провід - електрику - станція> 电台 diantai радіостанція.

Морфемная контракция пятискладових лексичних одиниць

Контракція пятіслогов є скорочення словосполучень, при якому випадають дві, рідше - три морфеми. В результаті стяжения відповідно виникають складноскорочені слова трехморфемного і двуморфемного складу.

При контракції першого типу можливі різні моделі зміни структури словосполучення. Однак найбільш продуктивними є дві моделі, для яких типовим буде відповідно опущення другої і четвертої, третьої та четвертої морфем.

При контракції другого типу створення складноскорочених слів проводиться головним чином по моделі, яка допускає опущення другою, четвертою та п'ятою морфем.

语言 研究所 yuyan yanjiusuo мова - мова - вивчати - місце> 语言 所 yuyansuo інститут мовознавства.

摄影 展览会 sheying zhanlanhui відобразити - відображення - розгортати - дивитися - збори> 影展 yingzhan фотовиставка.

军事 委员会 junshi weiyuanhui військовий - справа - призначати - член - комітет> 军委 会 junweihui 餐 військова рада.

Морфемна конракція особливого типу

Особливий тип морфемной контракції є той випадок освіти складноскороченого слова, коли два слова, які мають в своєму складі загальну постпозитивного морфему, в результаті скорочення утворюють одну трехморфемную одиницю.

明 后天 minghoutian завтра-післязавтра є скороченням двох лексичних одиниць: 明天 mingtian завтра і 后天 післязавтра.

父母亲 fumuqin батько - мати є скорочення двох слова 父亲 fuqin батько і 母亲 muqin мати.

3.4 Переклад фразелогізмів військової тематики у китайській мові

Серед робіт вітчизняних лінгвістів на особливу увагу заслуговує тематичний словник, створений колективом кафедри Далекосхідних мов Військового університету МО РФ - «Військова тематика в китайських прислів'ях і приказках. Китайсько-китайський тематичний словник » укладачі даного словника зібрали прислів'я і приказки, що мають відношення до військової тематики, всього близько 3700 одиниць.Хотілося б відзначити особливу значимість цього словника, оскільки не тільки велика кількість наведених в ньому фразеологізмів військової тематики є дуже цікавий мовний матеріал, а й той факт, що у вітчизняній лінгвістиці це одне з небагатьох досліджень, яке безпосередньо зачіпає проблему військової тематики у фразеології китайської мови. Однак, як показала практика, сама форма організація словника (словник китайсько-китайський) і відсутність зіставлення китайських фразеологізмів з російськими аналогами істотно ускладнюють його застосування, особливо на початковому етапі вивчення мови. На основі проаналізованого мовного матеріалу спробуємо дати визначення поняттю «фразеологізм» відповідно до китайської мовної картиною світу, потім - дати класифікацію фразеологізмів Слідом за І. В. Войцехович, найбільш прийнятним в рамках нашого дослідження ми вважаємо наступне визначення:

«Фразеологізм - це властиве тільки цій мові стійке поєднання слів, значення якого не визначається значенням входять до нього слів, взятих окремо»

У своїй роботі ми застосуємо розроблену авторитетним китайським лінгвістом Ма Гофань (马 国 凡) загальну класифікацію фразеологізмів і виділимо 5 основ-

них розрядів фразеологізмів військової сфери китайської мови(Сєкіна Наталія Дмитрівна , 2019):

1. «Чен'юй» (**成**语) - це стійке фразеологічне словосполучення, побудоване за нормами давньокитайського мови, семантично монолітне, з узагальнено переносним значенням, носить експресивний характер, функціонально є членом пропозиції . ця група китайських фразеологізмів є найбільш вживаною. Крім того, чен'юй можна розглядати як наочний матеріал для дослідження історичного розвитку та сучасного стану лексікограмматіческіх засобів мови. У чен'юй можна виділити ряд характерних ознак:

- архаїчність лексики (будується згідно граматичним і лексичним нормами древнекитайского мови вен'яня);

- семантичну єдність (виразність має переносне значення, його компоненти втрачають звичайні значення і виступають як семантично і граматично цілісна одиниця);

- наявність додаткового експресивного значення.

Прикладом даного типу фразеологізмів стосовно військовій сфері може бути, наприклад,

攻心 为 **上** - «підірвати волю противника морально - це найкраща міра». Фразеологізм походить з книги «Троєцарствіє», де йдеться: **用兵 之 道**, **攻心** 为 **上**, **攻城** 为 **下**, **心** 战 为 **上**, **兵** 战 为 **下**. У перекладі це означає: «Суть використання армії полягає в тому, щоб спочатку психологічно підкорити ворога, а потім взяти його місто. Психологічна війна - це кращий засіб, а використання військ - це невірний шлях ».

2. «Яньюй» (颜 语) (прислів'я) - мала форма народної поетичної творчості, одягнена в коротке, ритмизованного вислів, що несе узагальнену думку, висновок, іносказання з дидактичним ухилом . Прислів'я широко вживається як в усній, так і в письмовій мові. Яньюй є відображенням думок і світогляду, культури і традицій китайського народу. Китайські прислів'я складаються з чотирьох і більше ієроглі-фів, представляють закінчені вираження. Як приклад можна розглянути вираз 爱

兵 如 子, 用兵 如 山 («любите солдатів як синів своїх, використовуйте їх як гори»); тобто якщо в мирний час з любов'ю піклуватися про свою армію, в годину війни вона буде сміливо і майстерно битися; пор .: народ, який не годує свою армію, обов'язково буде годувати чужу.

3. «Сехоуюй» (**歇后**语) (недомовки-іносказання) - двочленних вислови, в яких перша частина є іносказання, друга - його розкриття. Як показало дослідження, даного терміну в російській класифікації фразеологізмів аналога немає, оскільки він позначає специфічні для китайської мови і культури одиниці .Сехоуюй мало відомий серед іноземних китаїст, проте в процесі міжкультурної комунікації він набуває все більшої популярності . Сехоуюі можуть вживатися як в повній формі, так і в усіченою (тільки перша частина). Саме перша частина сехоуюя створює гру слів і справляє враження недомовленості, а друга - демонструє фразеологічну одиницю. Така форма вираження думки відображає національну рису характеру, бо свідчить про бажання висловлювати свою думку завуальовано.

Наприклад, **佘太君 挂**帅 - 马到成功 («Ше Тайцзюнь призначений головнокомандуючим - бажаю вам якнайшвидшого успіху! »), що означає« одразу ж домогтися повної перемоги ».

4. «Гуаньюн'юй» (惯用 语) - трехморфемное словосполучення, яке характеризується такими ж властивостями і ознаками, як і інші фразеологічні одиниці китайської мови, а саме експресивністю, образністю, яскравою стилістичним забарвленням, і являє собою чималі труднощі для лінгвістов- перекладачів. У порівнянні з чен'юй і сехоуюй гуаньюн'юй досить легко можна виокремити в потоці промові з його Трискладові складу . Гуаньюн'юй дослівно часто може передати характер і настрій прислів'їв і приказок не повідомляючи еквівалента в російській мові. Наприклад, 马后炮 («гармата позаду коня») («після бійки махати кулаками» або «зробити запізнілі дії») .

5. «Суюй» (**俗**语) - це стійке поєднання слів, що характеризується метафоричністю і експресивністю. У потоці мовлення цей вид китайської фразеології виділяється відносно легко (порівняно з чен'юй і сехоуюямі). Однак через нестійкість

структури китайських приказок їх переклад являє собою особливу складність для лінгвістів-перекладачів, оскільки вони є дуже подібними фразеологічними одиницями. Наприклад, 按 甲 寢 兵 («відкласти лати і дати відпочинок зброї»), що відповідає виразу «закопати сокиру війни» .(Коротков Н. Н. 1968)

Висновки до Розділу ІІІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

У практичній частині нашої роботи базуючись на теоретичній частині першого роділу та методів перекладу висвілтелнних у другому розділі було досліджено такі головні методи перекладу як МК (морфемна контракція), словотвір, запозичення на прикладах, якими стали витяги зі ЗМІ, текстів насиченних військовою лексикою.

Результатом виконанних робіт стало підтвердження актуальностіо існуючих типів перекладу, на прикладі (143 лексичних одиниць) обраних з сучасних текстів акутуальних саме у 21 сторіччі.

А також проведений аналіз підходів китайських лінгвістів до розуміння фразеології дозволив нам з єдиних позицій привести класифікацію фразеологізмів військової тематики, тим самим продемонструвавши їх різноманітність.

Крім того, дослідження конкретних прикладів фразеологізмів військової тематики дозволяє зробити обґрунтований висновок, що вони в результаті переносного вживання можуть бути вжиті і в інших ситуаціях, які не мають відношення до військової сфери.

У зв'язку з цим представляється можливим констатувати, що подальше вивчення специфіки китайського національно-культурного мислення і освоєння культурної інформації, закладеної у фразеології військової тематики, посприяють більш раціональному вивченню «китайської специфіки» в рамках китайської фразеологічної картини світу.

ВИСНОВКИ

На базі матеріалів нашого дослідження ми можемо зробити висновок про те, що військова лексика сучасної китайської мови має досить різноманітний словниковий склад.

Використання жаргонізмів, та спеціалізованих термінів в сучасній військовій лексиці китайської мови значно укладнює процес перекладу військових текстів, через велику кількість спеціалізованих значеннь слів в військових текстах китайської мови.

Переклад військових жаргонізмів в наслідок їх метафоричного новохарактеру, вузької сфери застосування, а також за відсутності їх в словниках завдає певних труднощів.

Ми досягли поставленої мети, а саме вокремили основні і найбільш вживані терміни військової лексики сучасної китайської мови шляхом вивчення та дослідження військових текстів на китайській мові, та аналізу праць вчених, які займались дослідженням цього питання.

Дослідили методи перекладу китайських військових текстів на прикладах з статей ЗМІ, та довели що саме словотвір розкриває не тільки лексичне багатство мови, а й спосіб мислення того народу, який його використовує, погляд на світ, на навколишні людини речі та явища. «Ім'я яке можна вимовити - не постійне ім'я» - говорив Лао Цзи та словотвір в китайській мові представлено такими методами, як полуаффіксація і аффіксація.

Зясували що морфемна контракція є реакцією мови на тенденцію до збільшення кількості складної лексики, в якій проявляється природне прагнення мови до економії засобів.

Підводячи підсумок вищевикладеного, можна сказати, що в процесі військового перекладу зустрічаються проблеми, пов'язані з перекладністю, з значенням жаргонізмів, з наявністю великої кількості спеціалізованної лексики. Завдання перекладача полягає в точному та аккуратному перекладі, як можливо ближче до тексту, але в той самий час зрозумілим для реціпієнтів, з використанням

спеціалізованих термінів мови на яку перекладають, окрім цього в обов`язки перекладача також можна включити переклад та підбір аналогів для жаргонізмів.

Було виконано поставлені перед нашим дослідженням завдання, а саме:

Військовий переклад являє собою один з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою комунікативною функцією. Відмінною рисою військового перекладу є велика термінологічність і достовірно точний виклад матеріалу при відносній відсутності образно-емоційних засобів.

Здебільшого, військові терміни китайської мови утворюються за допомогою словотворчих часток і саме на них, в першу чергу, необхідно звертати увагу, також присутні терміни-іншомовні запозичення, які досить легко перекласти, так як вони мають відповідники в українській мові.

До військових жаргонізмів відносяться емоційно забарвлені слова і словосполучення, зрозумілі, як правило, лише вузькому колу військовослужбовців, Переклад військових жаргонізмів в наслідок їх метафоричного новохарактеру, вузької сфери застосування, а також за відсутності їх в словниках завдає певних труднощів. В тексті вони зазвичай беруться у лапки, що полегшує визначення слів, що застосовуються у переносному значенні.

Китайська військова лексика в структурному відношенні тяжіє до чотирьохскладових термінів, великою кількістю абревіацій, багатою синонімією, а в плані запозичення - перевагою калькування над звуковим запозиченням.

АНОТАЦІЯ

军事翻译见证了战争与和平,是一项非常重要的人类实践活动。军事翻译史作为对军事翻译活动的记录,理应受到重视,但是本文梳理中国翻译史研究文献后,发现中国军事翻译史的研究严重不足

在这本课程我给你们告诉不但中国人民解放军的话而且汉语军事的翻译。这儿我用很多别的书因为这个信息很有意思。我找到信息关于汉语军事翻译的历史和主的翻译者。我有两个部分关于汉语军事翻译的历史苏联的时间和今天的时间部分。论文包括引言，三部分和结论。 文章数-70 页。

文章总数为 101 页。

我研究些军事术语的特点。例如 - 兵士有别的值，我不但写它们而且解释它们的来源。很大的部分着重于对行话的分析和汉语军事的简称。总结工作成果，应该注意的是，所有研究的主要目的是实现的。

因此，需要考虑现代中国军事术语 如何打开刚刚形成的术语系统，显示军事科学的发展，回顾发展过程并 形成，不可避免地影响矛盾和混乱该研究并未耗尽其中的所有深入信息 问题。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Retrieved from http://www.xinhuanet.com/mil/2020-06/09/c_1210652750.htm

2.Барка В. (n.d.). *Военный российско-китайский разговорник*.

3.Лату М. Н. (2011). Военная терминология в современном политическом дискурсе. In (pp. 98-104).

4.Иванов В.В. (n.d.). Терминология и заимствования в современном китайском языке. In (pp. 42-48).

5.Николаев А. Н. (2016). Китайский язык. Военно-морские силы. Учебная разработка по военному переводу: учебное пособие. In (p. 67).

6.Кияк Т. Р. (2008). Нормалізація термінології: стан, проблеми, перспективи. In (pp. 181-185).

7. Leonardi V. (n.d.). Equivalence in Translation: Between Myth and Reality. Retrieved from http://www.translationjournal.net/journal/14equiv.htm.

8. Комиссаров В.Н. (1973). Слово о переводе.

9. Аликина Е. В. (2012). *Специфика отбора дискурсивных ситуаций при обучении устному последовательному переводу*.

10. Митчелл П. Д., Сысуев В. А. (2014). Способы достижения переводческой эквивалентности при переводе военных документов (на примере китайского языка). In (pp. 55-59).

11.Авербух. (1986). *Терминологическая вариантность: теоретический и прикладной аспекты*.

12.Анкин, А. (2009). *Учебник практического курса перевода (военного перевода). Китайский язык*.

13.Балабін В. В. (2008). Основи військового перекладу. In (p. 587).

14.Безугла Л. Р., Бондаренко Є. В., Донець П. М. та ін. (2005). Дискурс як когнітивно-кому- нікативний феномен. In (p. 356).

15.Білозерська, Л. (2010). *Термінологія та переклад*.

16.Василенко, Д. (2011). *Військова лексика: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.*

17.Военный перевод китайского языка, ВС КНР, словарь терминов. (n.d.). Retrieved from http://www.rs-tran.ru/index.php?id=294.

18.Гаврилов Л., Курапова Е., Торсуков Е. (n.d.). Гаврилов Л., Курапова Е., Торсуков Е. In *Подготовка переводческих кадров в России (к истории вопроса)* (pp. 125-135).

19.Горелов В. И. (1984). *Лексикология китайского языка: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов.*

20.Горелов В.И. (n.d.). Лексикология китайского языка. In (p. 143).

21.Грегорі Є. В. (1927). Словарь китайских военных терминов. In (p. 451).

22.Д. Г. Гринчишина. (2010). Короткий тлумачний словник української мови. Близько 7000 слів. In (p. 600).

23.Зарицький М. С. (2004). Актуальні проблеми українського термінознавства. In (p. 128).

24.Иванов В. В. (1973). Терминология и заимствования в современном китайском языке. In (p. 171).

25.Туровська Л. В. (2005). йськові звання та посади в Україні : історикогенетичний аспект вивчення української військової термінології. In (p. 160).

26.Канделаки Т. Л. (1977). Семантика и мотивированность терминов/ Т. Л. Канделаки. In (p. 167).

27.Капанадзе В. А. (1965). Развитие лексики современного русского языка. In (p. 204).

28.Караулов Ю. Н. (1976). Общая и русская идеография. In (p. 355).

29.Квитко И. С. (1976). *Термін і загальновживана мова*.

30.Квитко И. С. (1976). Термин в научном документе. In (p. 127).

31.Квитко И. С. (1986). Терминоведческие проблемы редактирования. In (p. 150).

32.Кленин И. Д. (1968). О некоторых особенностях китайской военной лексики (теоретическое обоснование к «Китайско-русскому военному и техническому словарю»). In (p. 564).

33.Кленин И. Д. (1985). Китайско-русский военный и технический словарь. In (p. 676).

33.Кленин И. Д. (2013). Лексикология китайского языка. In (p. 272).

34.Кленин І. Д. (n.d.). In .*Опыт подготовки в России военных переводчиков китайского языка.* (pp. 33-39).

35.Кленин І. Д. (1968). О некоторых особенностях китайской военной лексики / І. Д. Кленин.

36.Коваль А. П. (1965). Синонімічне в термінології // Дослідження з лексикології та лексикографії: Міжвідомчий збірник. In (pp. 157-169).

37.Коваль А. П. (1978). Практична стилістика сучасної української літературної мови. In (p. 375).

38.Коровушкин В. П. (2003). Нестандартная лексика в английском и русском военных подъязыках (понятийный аппарат). In (pp. 53-59).

39.Коротков Н. Н. (n.d.). *Н. Основные особенности морфологического строя китайского языка.*

40.Коротков Н. Н. (1968). Основные особенности морфологического строя китайского языка. In (p. 76).

41.Косов А. В. (1980). Некоторые различия системной организации терминологии по сравнению с организацией общей лексики. In (pp. 13-21).

42.Котелова Н. З. (1976). Семантическая характеристика терминов в словарях. In (pp. 36-42).

43.Кочарян Ю. Г. (2012). Функциональные особенности американского военно-морского сленга. In (pp. 395-398).

44.Кротевич Є. В. (1957). Словник лінгвістичних термінів. In (p. 235).

45.Крыжановская А. В. (1985). Сопоставительное исследование терминологии современных русского и украинского языков. Проблемы унификации и интеграции. In (p. 204).

46.Курдюмов В. А. (2005). Курс китайского языка. Теоретическая грамматика. In (p. 576).

47.Кэтфорд Дж. (1970). Лингвистическая теория перевода.

48.Лагутіна А. В. (1980). *Термін і загальновживана мова*.

49.Лагутіна А. В. (1980). Термін і загальновживана мова. In (pp. 26-31).

50.Лату М. Н. (2011). Военная терминология в современном политическом дискурсе. In (pp. 98-104).

51.Латышев Л. К. . (2000). Технология перевода. In (pp. 263-270).

52.Моисеев А. И. (n.d.). О языковой природе термина. In (pp. 112-130). 1970.

53.Н. И. Конрада (Trans.). (1950). Сунь Цзи. Искусство войны.

54.Нелюбин Л. Л. (1981). Учебник военного перевода. In (p. 443).

55.Маркина К. А. (2008). Новые тенденции в развитии китайской лексики: буквенные слова китайского языка как проявление его интеграции с элементами иной типологии. In (p. 12).

56.Швейцер А.Д. (1983). Основы общей теории перевода.

57.Солнцев, В. М. (1957). Очерки по современному китайскому языку. In (p. 204).

58.Паршин А.Н. (2000). Теория и практика перевода. In (p. 161).

59.Латышев Л. К. (1988). Перевод: проблемы, теории, практики и методики преподавания. In (p. 160).

60.Петров В. (n.d.). *З фольклору правопорушників*. Retrieved from http://esu.com.ua/search_articles.php?id=20334

61.Казакова Т. А. (2001). Практические основы перевода. In (p. 186).

62.Карпова Ю. А. (n.d.). Русский язык как обязательная составляющая процесса формирования эмотивно-эмпатийной компетенции будущего устного переводчика. In (pp. 62-66).

63.Семенас А. Л. (2005). Лексика китайского языка. In (p. 310).

64.Советский энциклопедический словарь. (1988). In (p. 492).

65.Коптілов В. В. (1982). Теорія і практика перекладу. In (p. 165).

66.Тронь К. Л. (n.d.). Із спостережень над структурними типами абревіатур української мови 20–30-х років. Retrieved from http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42237

67.Алексеев В . М. (2001). Труды по китайской литературе. In (pp. 251-334).

68.України, Е С. (1970, January 01). Жарґон. Retrieved from http://esu.com.ua/search_articles.php?id=20334

69.Бархударов Л.С. (1975). Язык и перевод.

70.І. Д.Кленин, Н. С. Араушкін, В. П. Захаровим, А. Ю. Сборскім. (1978). Учебник военного перевода. Китайский язык. In (p. 378).\

71. Сєкіна , Н.Д (2019) . КЛАСИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ